

©Documentul a fost pus la dispoziție cu sprijinul Consiliului Superior al Magistraturii din România ([www.csm1909.ro](http://www.csm1909.ro)) și R.A. „Monitorul Oficial” ([www.monitoruloficial.ro](http://www.monitoruloficial.ro)). Permiseunea de a republica această traducere a fost acordată exclusiv în scopul includerii sale în baza de date HUDOC.

©The document was made available with the support of the Superior Council of Magistracy of Romania ([www.csm1909.ro](http://www.csm1909.ro)) and R.A. „Monitorul Oficial” ([www.monitoruloficial.ro](http://www.monitoruloficial.ro)). Permission to re-publish this translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court’s database HUDOC.

**Emitent      CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI**  
**Publicată în : MONITORUL OFICIAL nr. 562 din 10 august 2010**

**HOTĂRÂREA**  
**din 16 decembrie 2008,**  
**definitivă la 16 martie 2009, în**  
**n Cauza Rupa împotriva României (Nr. 1)**  
**(Cererea nr. 58.478/00)**

În Cauza Rupa împotriva României (Nr. 1),

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a treia), statuând în cadrul unei camere formate din: Josep Casadevall, președinte, Elisabet Fura-Sandström, Corneliu Bîrsan, Alvina Gyulumyan, Egbert Myjer, Ineta Ziemele, Luis López Guerra, judecători, și Santiago Quesada, grefier de secție,

după ce a deliberat în camera de consiliu la data de 18 noiembrie 2008,  
pronunță următoarea hotărâre, adoptată la această dată:

**PROCEDURA**

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 58.478/00) îndreptată împotriva României, prin care un cetățean al acestui stat, domnul Vili Rupa (*reclamantul*), a sesizat Comisia Europeană a Drepturilor Omului (*Comisia*) la data de 21 februarie 1998 în temeiul fostului articol 25 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (*Convenția*).

2. Reclamantul, căruia i-a fost acordat beneficiul asistenței judiciare din oficiu, a fost reprezentat succesiv de doamnele Monica Macovei, avocat în cadrul Baroului București, Adriana Dăgăliță și Raluca Stăncescu-Cojocaru, juriste în cadrul Asociației pentru Apărarea Drepturilor Omului din România - Comitetul Helsinki. Guvernul român (*Guvernul*) este reprezentat de agentul său, Răzvan-Horațiu Radu, subsecretar de stat la Ministerul Afacerilor Externe.

3. Reclamantul a susținut în mod special că ar fi suferit rele tratamente la datele de 28 ianuarie și 11 martie 1998, cu ocazia imobilizării sale de către poliție, și că ar fi fost deținut în două rânduri în condiții materiale inumane și degradante în spațiile de detenție ale organelor de poliție din Hunedoara și Deva, din data de 28 până pe 29 ianuarie 1998 și între 11 martie și 4 iunie 1998. De asemenea, reclamantul s-a plâns atât de lipsa unei anchete efective referitoare la plângerile sale de rele tratamente, cât și de lipsa unei căi de recurs efective în dreptul intern pentru a obține o reparație pentru relele tratamente suferite.

4. Cererea i-a fost transmisă Curții la data de 1 noiembrie 1998, data intrării în vigoare a Protocolului nr. 11 la Convenție (art. 5 § 2 din Protocolul nr. 11).

5. Cererea i-a fost atribuită Secției a treia a Curții (art. 52 § 1 din Regulamentul Curții). După ce a comunicat cererea Guvernului la data de 9 martie 2002, camera constituită în cadrul acestei secții a declarat cererea parțial admisibilă prin decizia din 14 decembrie 2004. La data de 1 februarie 2008, Curtea a modificat compunerea secțiilor sale (art. 25 din Regulament). Cererea de față a fost atribuită Secției a treia, astfel remaniată (art. 52 § 1).

6. Atât reclamantul, cât și Guvernul au depus observații scrise complementare (art. 59 § 1 din Regulament). Deoarece camera a hotărât, după consultarea părților, că nu este necesar să aibă loc o audiere privind fondul cauzei (art. 59 § 3 în fine din Regulament), fiecare parte a transmis observații scrise referitoare la observațiile formulate de cealaltă parte.

## **ÎN FAPT**

### **I. Circumstanțele cauzei**

7. Reclamantul s-a născut în anul 1973 și locuiește în Hunedoara.

8. Este șomer și suferă din anul 1990 de tulburări psihice (vezi mai jos §§ 80-83) și este înscris din acest motiv la Direcția de Muncă și Protecție Socială ca persoană cu handicap de gradul 2. La data evenimentelor, avea vârsta de douăzeci și șase de ani și locuia cu mama sa și cu fratele său.

9. Faptele cauzei, ce dau naștere la controverse între părți, pot fi rezumate după cum urmează.

#### **A. Incidentul din 28 ianuarie 1998**

10. În luna ianuarie 1998, deoarece aflase că reclamantul avea intenția de a vinde mercur alb, substanță toxică a cărei deținere este interzisă în România, Poliția din Hunedoara a pregătit un scenariu pentru a-l prinde în flagrant delict.

Astfel cum reiese dintr-o declarație a polițistului N.B. din data de 12 mai 1998, depusă la dosar de către Guvern, la momentul la care operațiunea poliției a fost organizată, reclamantul era cunoscut de mai mulți ani de către serviciile de poliție ca „personaj interlop, antisocial, violent și care suferă de afecțiuni neuropsihice“.

11. La data de 28 ianuarie 1998, în jurul orei 17,30, pe când se afla în apropierea hotelului Rusca, în centrul orașului Hunedoara (județul Hunedoara), reclamantul a fost prins de mai mulți polițiști, 12 potrivit susținerilor sale, 8 sau 3 în opinia Guvernului. Aceștia l-ar fi lovit apoi în cap și în stomac. Reclamantul i-a recunoscut printre polițiști pe căpitanul B., comandantul E. și locotenentul C. După ce l-au imobilizat la pământ, polițiștii l-au stropit cu gaz lacrimogen și i-au pus cătușele. Observând o sticlă de plastic aflată pe jos și care conținea mercur alb, polițiștii l-au acuzat că el ar fi proprietarul acesteia.

12. Reclamantul a negat că ar fi proprietarul sticlei, însă a fost introdus cu forța în portbagajul unei mașini de poliție care la dus la Comisariatul de Poliție din Hunedoara. El pretinde că și-ar fi pierdut căciula și un lanț de aur în momentul arestării sale. De asemenea, el afirmă că polițiștii i-au confiscat suma de două milioane lei vechi (ROL), respectiv aproximativ 220 euro, pe care o avea asupra sa. Împreună cu el au fost prinse și alte persoane, printre care un anume I. Șelaru. Acesta, fiind dus și el la comisariat, a fost eliberat la puțin timp după sosirea sa la comisariatul de poliție.

13. Într-o declarație din data de 10 mai 2000 dată în fața reprezentantului reclamantului și depusă în fața Curții, I. Șelaru a precizat că a văzut mai mulți polițiști lovindu-l pe reclamant cu mâinile și picioarele, stropindu-l cu gaz lacrimogen și punându-i cătușele. Apoi l-ar fi introdus pe reclamant în portbagajul mașinii de poliție și l-ar fi transportat astfel la Comisariatul de Poliție din Hunedoara. I. Șelaru a declarat că i-a văzut pe polițiști lovindu-l pe reclamant chiar și după sosirea lor la comisariatul de poliție. De

asemenea, el pretinde că l-ar fi auzit pe reclamant țipând în timp ce era lovit, după ce a fost dus la etaj.

14. La comisariat, reclamantul și celelalte persoane arestate au fost ținute o vreme pe un culoar de la parter. Apoi reclamantul a fost condus la etaj și instalat pe un scaun lângă biroul căpitanului B. În tot acest timp, a purtat cătușe. El pretinde că ar fi fost lovit în cap și în stomac, atât la parter, cât și la etaj, de către polițiști tineri ale căror nume nu le cunoaște. Apoi, în biroul căpitanului B., reclamantul a fost interogat timp de două sau 3 ore. Polițiștii prezenți au afirmat că găsiseră asupra lui o sticlă din plastic ce conținea mercur, pe care ar fi aruncat-o la pământ la sosirea poliției. Reclamantul a negat faptele și le-a cerut polițiștilor să verifice amprente de pe sticlă. În continuare, el a semnat mai multe declarații în care afirma că nu cunoaște nici sticla, nici proveniența și nici conținutul ei. În declarațiile sale, el s-a plâns de faptul că ar fi fost deposedat de un lanț de aur, de o pălărie și de două milioane ROL.

15. Polițiștii au întocmit un proces-verbal de flagrant delict, care nu a fost semnat nici de martori, nici de reclamant. Conform procesului-verbal, în jurul orei 17,30, polițiștii, care fuseseră sesizați în legătură cu un individ ce deținea mercur, au intervenit din oficiu. Astfel, ei au arestat în parcare hotelului Rusca un suspect pe care, după verificarea actelor sale de identitate, l-au identificat ca fiind Vili Rupa. Totuși, când au vrut să procedeze la o percheziție corporală, reclamantul a opus rezistență și a încercat să fugă, astfel încât a fost nevoie să se recurgă la forță pentru a-l imobiliza. În timpul operațiunii de imobilizare, partea interesată și-a deschis haina și a aruncat pe gazon, la o distanță de 2 metri, o sticlă de plastic de „7-Up” ce conținea mercur. Confiscând sticla în vederea anchetei, polițiștii au cântărit-o și au constatat că ea conținea 2,046 kg mercur alb. Procesul-verbal a consemnat că reclamantul a fost apoi dus la comisariat din motive legate de anchetă.

16. La comisariat, polițiștii au consemnat și depozițiile a 2 martori oculari, M.V.B. și I. Șelaru. Acesta din urmă a confirmat că izbucnise o încăierare între persoana care îl însoțea pe reclamant și un terț, că polițiștii au intervenit și că domnul Șelaru fusese el însuși prins de polițiști. I. Șelaru a mai declarat: „nu pot spune cu certitudine ce a făcut [reclamantul] când i-a văzut pe polițiști că sosesc”.

Al doilea martor ocular, M.V.B., a declarat că reclamantul refuzase să își prezinte actele la cererea polițiștilor și că s-a împotrivit unei percheziții corporale. Apoi, reclamantul ar fi scos din haină o sticlă verde și ar fi aruncat-o la pământ, după care polițiștii „l-au imobilizat și l-au condus într-o mașină”.

17. În jurul orei 21,00 reclamantul a fost condus într-o celulă în care a fost închis singur, până dimineață. În această încăpere se aflau numai câteva bănci metalice. Reclamantul afirmă că a petrecut toată noaptea cu mâinile prinse cu cătușele de o bară metalică, fără hrană și în imposibilitatea de a merge la toaletă. Nu a putut nici să își anunțe familia despre faptul că fusese arestat.

18. În două declarații redactate în mod similar, din data de 11 iunie 2002 și prezentate Curții de către Guvern, polițiștii M.R. și A.P. au arătat că reclamantul fusese ținut în sala de reținere întreaga noapte din 28 spre 29 ianuarie 1998, că îi aduseseră 2 hamburgeri și o sticlă de 2 litri cu suc de portocale și că fusese dus la toaletă de fiecare dată când a solicitat acest lucru. În final, aceștia au declarat că reclamantul „a avut o atitudine violentă, că era cunoscut de polițiști ca un element cu un comportament deviant și chiar capabil să riposteze în fața organelor de poliție”.

19. La data de 29 ianuarie 1998, în jurul orei 8,30, reclamantul a fost transferat la Comisariatul de Poliție din Deva, Inspectoratul Județean de Poliție Hunedoara. În jurul orei 9,30 a fost condus la comandantul J. care, după ce l-a audiat, i-a spus că urma să vină un avocat, după care va fi pus în libertate. Între timp, comandantul J. l-a invitat pe reclamant să semneze o declarație. Partea interesată a semnat-o fără să i se dea voie să o citească înainte.

În timpul interogatoriului, reclamantul a precizat că suferea de o boală psihică și că putea prezenta adeverințe medicale.

20. După un timp a sosit un avocat numit din oficiu, C.M., care a schimbat câteva cuvinte cu comandantul J. și a contrasemnat declarația semnată de reclamant, fără a i se adresa reclamantului, conform afirmațiilor acestuia din urmă.

21. În jurul orei 11,00, reclamantul a fost eliberat și s-a întors acasă, în Hunedoara. În timpul detenției sale, reclamantul nu a fost informat că se afla în stare de arest și nu i s-a prezentat niciun mandat de arestare preventivă.

22. În zilele următoare, din cauza loviturilor primite în zona capului, reclamantul s-a simțit tot mai rău. Fiindu-i teamă de eventualele represalii din partea polițiștilor nu s-a supus examenului unui medic legist pentru a obține o adeverință medicală.

23. Deoarece durerile de cap au persistat, reclamantul a fost internat la data de 4 februarie 1998 la spitalul de psihiatrie din Zam (Hunedoara), unde a rămas până la data de 9 martie 1998. În timpul șederii sale la spital, el a depus la 21 și la 23 februarie două plângeri împotriva polițiștilor cu privire la care pretinde că l-ar fi lovit. La data de 3 martie 1998 a fost informat de Curtea Supremă de Justiție că plângerea sa fusese transmisă Parchetului Militar Craiova.

## **B. Prinderea reclamantului la data de 11 martie 1998**

### **a) Versiunea reclamantului**

24. La data de 11 martie 1998, în jurul orei 5,00, 4 polițiști în civil ar fi bătut la ușa de la domiciliul reclamantului. Atunci când mama sa, A.R., le-a deschis, ei ar fi împins-o și ar fi intrat în camera reclamantului. Aceștia l-ar fi trezit pe reclamant și i-ar fi cerut să îi însoțească la secția de poliție. Reclamantul l-ar fi recunoscut pe căpitanul B., pe comandantul E. și pe locotenentul C. Pentru că aceștia nu i-au prezentat un mandat de arestare, reclamantul ar fi refuzat să îi urmeze. Simțindu-se amenințat, având în vedere circumstanțele primei sale arestări din data de 28 ianuarie 1998, acesta ar fi luat un briceag și le-ar fi cerut polițiștilor să părăsească apartamentul. Aceștia s-au conformat.

25. Odată ce au ieșit, aceștia ar fi cerut ajutorul comisariatului. Mai târziu, două autovehicule de teren și un autovehicul special antiterorism, precum și vreo 50 de polițiști, dintre care unii în civil, ar fi sosit la fața locului. Potrivit afirmațiilor unui martor, domnul Ion Radu Stoica, polițiștii proveneau de la mai multe unități din județ, și anume din Hunedoara, Deva și Orăștie.

26. Polițiștii în uniforme ar fi încercuit imobilul reclamantului. Ceva mai târziu, un anumit colonel G., comandantul Poliției din Hunedoara, ar fi bătut la ușa reclamantului și i-ar fi cerut acestuia să îl urmeze la sediul poliției, fără să îi arate vreun mandat de arestare. Reclamantul ar fi acceptat să se deplaseze la sediul poliției, cu condiția să fie însoțit de avocatul său, domnul Rusu, și de un cameraman de la canalul local de televiziune Pro TV. După puțin timp, un civil cu cameră de luat vederi ar fi sosit la fața locului. Colonelul G. ar fi precizat că acest civil lucra pentru canalul de televiziune Pro TV. Reclamantul ar fi acceptat să iasă din imobil, însă odată ajuns afară, când a văzut numărul mare de membri ai forțelor de ordine prezenți acolo, ar fi bănuit că cameramanul nu lucra pentru televiziune și s-ar fi întors în apartamentul său. Mai târziu, ar fi aflat că acel cameraman era de fapt colonelul N. de la Poliția Hunedoara.

27. Abia când o avocată numită din oficiu, L.P., a sosit la fața locului, în jurul orei 8,00, reclamantul ar fi acceptat să meargă la poliție. Acesta ar fi luat cu el un topor și certificatul său de persoană cu handicap. La ieșirea din imobil, în timp ce colonelul N. îl filma, reclamantul ar fi fost imobilizat de mai mulți polițiști, care i-ar fi luat din mână toporul și i-ar fi aplicat o serie de lovituri de picior. Apoi ei l-ar fi încătușat, i-ar fi pus lanțuri la picioare și l-ar fi condus la sediul poliției din Deva.

28. În procesul-verbal întocmit de poliție cu ocazia prinderii reclamantului s-a menționat faptul că reclamantul îl lovise cu un topor pe locotenent-colonelul I.R., însă că acesta nu ar fi suferit nicio leziune, deoarece toporul ar fi nimerit într-o agendă pe care acesta o avea la el. Reclamantul neagă că ar fi utilizat toporul și califică această susținere drept pură invenție. Trebuie menționat în acest sens că locotenent-colonelul I.R. nu a avut nicio urmă de la pretensele lovituri pe îmbrăcăminte sau pe agendă și că, pe de altă parte, plângerea depusă de poliție îl acuza pe reclamant de ultraj verbal la adresa unui polițist, nicidecum de ultraj cu violență.

29. Într-o declarație din data de 10 mai 2000, dată în fața reprezentantului reclamantului în fața Curții, un vecin de-al reclamantului, I.R. Stoica, martor ocular al prinderii reclamantului, a afirmat că i-ar fi văzut pe polițiști lovindu-l pe reclamant și apoi conducându-l în mașina de poliție, „cu mâinile prinse cu cătușe la spate, cu fața tumefiată, în mod evident rănit și deplasându-se cu dificultate“. El a negat că l-ar fi văzut pe reclamant lovindu-l pe I.R. cu toporul.

30. Într-o declarație din data de 10 mai 2000, dată de asemenea în fața reprezentantului reclamantului în fața Curții, mama reclamantului a confirmat că polițiștii au intrat fără mandat în apartamentul său și că l-au lovit pe reclamant înainte de a-l duce la sediul poliției din Deva. De asemenea, aceasta a menționat că autoritățile nu i-au permis să își vadă fiul în timpul detenției sale în acest loc și că nu a putut să îl vadă decât după ce a fost transferat la închisoare; atunci, aceasta a constatat că era rănit la picior. În final, ea a remarcat că fiul ei a fost adus la tribunal purtând cătușe la mâini și lanțuri la picioare.

#### **b) Versiunea Guvernului**

31. Guvernul afirmă că 3 polițiști s-au prezentat la data de 11 martie 1998 la domiciliul reclamantului pentru a executa un mandat de aducere emis de Parchetul de pe lângă Tribunalul Județean Hunedoara la data de 10 martie 1998, în temeiul art. 183 din Codul de procedură penală (CPP). Într-adevăr, parchetul ar fi considerat că prezența reclamantului era necesară în cadrul anchetei declanșate cu privire la traficul cu mercur. Având în vedere că reclamantul refuzase să se prezinte la parchet, așa cum reieșea dintr-un proces-verbal de neprezentare întocmit la data de 3 februarie 1998, mandatul de aducere ar fi fost singurul mijloc de a-l audia cu privire la acuzațiile formulate de acesta împotriva polițiștilor.

32. După ce au intrat în apartamentul în care se aflau reclamantul și mama sa, cei 3 polițiști ar fi fost amenințați de reclamant cu un briceag, de așa manieră încât au fost nevoiți să se retragă din apartament și ar fi fost obligați să cheme ca întăriri încă două echipaje totalizând 10 polițiști. Când a ieșit reclamantul, acesta ar fi fost înarmat cu un topor cu care l-ar fi lovit pe un ofițer de poliție care ar fi încercat să îl imobilizeze. Având în vedere că reclamantul a fost prins în flagrant delict cu privire la infracțiunea de ultraj, polițiștii l-ar fi prins pentru a-l conduce în fața autorității competente.

#### **C. Arestarea preventivă a reclamantului**

33. La data de 11 martie 1998, în jurul orei 10,00, procurorul de pe lângă Tribunalul Județean Hunedoara a emis împotriva reclamantului un mandat de arestare preventivă pentru o perioadă de 30 de zile, în aplicarea art. 148 lit. c), d), e) și h) din CPP. Motivele invocate în susținerea arestării au fost posesia ilegală a două kilograme de mercur la data de 28 ianuarie 1998 și ultrajul la adresa unui polițist, comis la data de 11 martie 1998, care a constat în amenințarea acestuia cu un topor și cu un briceag, fapte pentru care pedeapsa prevăzută era mai mare de 2 ani închisoare; în plus, punerea sa în libertate ar fi pus în pericol ordinea publică. Pe mandatul de arestare nu figura nicio oră.

34. În jurul orei 10,30, după prinderea sa descrisă mai sus (paragrafele 24-32), reclamantul a fost dus, în baza acestui mandat, în fața comandantului J., de la Poliția din Deva, pentru a fi audiat. Erau prezenți și un procuror și I., avocat numit din oficiu.

Reclamantul pretinde că ar fi fost legat cu o mână de biroul comandantului J., iar cu cealaltă mână i se permitea să scrie o declarație referitoare la incidentele din 28 ianuarie și 11 martie 1998.

35. În declarația sa, reclamantul a prezentat incidentele în versiunea sa. În mod special, el a pretins că ar fi fost lovit de polițiști cu lovituri de picior. Atât avocatul numit din oficiu, cât și procurorul au contrasemnat declarația. Reclamantul pretinde că avocatul nu i-a adresat nicio întrebare și că nimeni dintre cei prezenți nu i-a cerut explicații cu privire la leziunile de pe fața sa.

36. În jurul orei 11,00, partea interesată a fost dusă la centrul de detenție din cadrul Inspectoratului Județean de Poliție Deva și plasată într-o celulă cu mai multe persoane.

37. În cursul după-amiezii a fost examinat de un medic care i-a prescris somnifere, însă fără niciun tratament pentru leziunile sale. Registrul medical conține, pe lângă numele reclamantului, următoarele mențiuni: „Diagnostic: psihopatie polimorfă; gastrită cronică. Apt pentru detenție“.

38. După arestarea părții interesate la data de 11 martie 1998, canalul local de televiziune Pro TV a difuzat câteva imagini de la arestare, prezentându-l pe reclamant cu cătușe, urcând în mașina de poliție. Celelalte imagini ale arestării sale, în special cele cu altercația sa cu polițiștii, nu au fost difuzate. Câțiva vecini ai reclamantului, printre care I. R. Stoica, l-au recunoscut în timpul difuzării imaginilor la televizor. Conform unei declarații din data de 10 mai 2000, imaginile nu permiteau să se vadă dacă reclamantul era rănit sau nu. Guvernul nu a precizat dacă aceste imagini proveneau de la înregistrarea efectuată de poliție.

39. În primele zile de arest, sub efectul somniferelor administrate, reclamantul a dormit practic tot timpul. Nu își amintește ce s-a întâmplat în acest interval de timp.

40. Câteva zile mai târziu, reclamantul a fost imobilizat cu un dispozitiv numit „T“ (picioarele și mâinile erau legate strâns cu lanțuri unite cu o bară metalică verticală). În plus, partea interesată afirmă că a fost legată de pat cu cătușe. A fost lăsat așa timp de 9 sau 16 zile, timp în care nu s-a putut spăla, nu a putut merge la toaletă (a fost nevoit să folosească o ploscă), nu a putut mânca singur și nu a putut ieși pentru plimbarea zilnică.

41. Într-o zi, a fost condus împreună cu alți deținuți la Spitalul Județean din Deva pentru o expertiză psihiatrică. În timpul consultației a fost lăsat cu lanțurile la picioare și cu cătușele la mâini. Expertiza a stabilit că discernământul său era diminuat [vezi g) de mai jos)].

42. După 9 sau 16 zile, polițiștii i-au scos dispozitivul „T“ și cătușele de la mâini, lăsându-l legat numai la picioare. Reclamantul a cerut de mai multe ori să i se scoată lanțurile de la picioare, plângându-se de dureri și de o senzație neplăcută de amorțeală, însă gardienii i-au răspuns că primiseră ordine și că nu aveau altă soluție. Din cauza acestui tratament, reclamantul striga adesea în timpul nopții, așa cum reiese dintr-o declarație a unui coleg de celulă, C.C.

43. Disperat, reclamantul a refuzat orice hrană timp de 10 zile. El susține că a fost obligat să stea cu lanțurile la picioare timp de 81 de zile.

44. Într-o adresă din data de 19 noiembrie 1999, Inspectoratul Județean de Poliție Hunedoara a explicat Ministerului de Interne că reclamantul fusese foarte violent în timpul arestului său la Comisariatul de Poliție din Deva, reprezentând o amenințare pentru polițiști și pentru colegii săi de celulă. Astfel, el ar fi smuls întrerupătorul de la sistemul de iluminare a celulei, ar fi îndoit capacul metalic al porțiței de pe ușa acesteia, ar fi spart un bec, i-ar fi amenințat pe colegii săi de celulă și ar fi făcut zgomot, strigând și bătând în ușă. Adresa preciza că polițiștii încercaseră din răpputeri să îl calmeze, însă fără rezultat, manifestările sale fiind asemănătoare manifestărilor unui animal. Din acest motiv, reclamantul ar fi fost pedepsit și pus timp de 10 zile în „izolare simplă, cu cătușe la mâini și lanțuri la picioare“.

Abia când i-au permis să primească un pachet de la mama sa polițiștii au putut să îl calmeze, în ultima zi de izolare. Din motive similare, aceeași pedeapsă i-a fost aplicată în aprilie 1998, de această dată pentru 15 zile. Adresa preciza faptul că sancțiunile fuseseră luate de conducerea închisorii după acordul medicului închisorii; aceasta preciza și că, în timpul detenției sale în izolare celulară, singurele persoane care l-au vizitat pe reclamant au fost șeful departamentului de cercetări penale și ofițerul responsabil cu persoanele deținute. În plus, reclamantul ar fi fost imobilizat cu ajutorul unor cătușe și lanțuri la picioare de fiecare dată când a fost dus la interogatoriu, precum și „cu alte ocazii, pentru a-l împiedica de la acțiuni agresive și de la automutilare“.

45. Adresa confirma că, pentru a protesta împotriva imobilizării sale, reclamantul făcuse greva foamei și că se plânsese la Parchetul Militar Craiova. Drept urmare, a venit să îl vadă un procuror militar. În final, adresa preciza că, chiar și după transferul său în închisoare, la data de 4 iunie 1998, reclamantul fusese imobilizat cu ajutorul unor lanțuri.

46. Reclamantul pretinde că în timpul detenției sale la Poliția din Deva nu i s-a permis să își vadă mama, venită de mai multe ori să vorbească cu el. În ziua de Paști, aceasta i-a adus un pachet cu mâncare, însă i s-a spus că nu avea permisiunea să își vadă fiul. Prin urmare, ea a lăsat pachetul și a plecat. În semn de protest, reclamantul ar fi refuzat să primească pachetul, care nu i-a fost totuși returnat mamei sale. Pachetul i-ar fi fost predat părții interesate mai târziu, după greva foamei, însă mâncarea pe care o conținea se alterase.

47. În urma plângerii penale depuse de reclamant, procurorul militar C., de la Parchetul Militar Craiova, s-a deplasat la centrul de detenție al Poliției din Deva pentru a lua o declarație părții interesate. Întrevederea a avut loc la data de 16 martie 1998, când reclamantul avea lanțuri (sistemul „T“) și cătușe la mâini.

48. Reclamantul a fost deținut la sediul central al Poliției din Deva până la data de 4 iunie 1998, perioadă în care nu a putut să se vadă cu un avocat și nici să primească vizite din partea familiei sale. El afirmă că până la această dată nu i s-au adus la cunoștință mai multe aspecte despre actele efectuate în cadrul procedurii îndreptate împotriva sa. Atât înainte, cât și după această dată, cererile sale de punere în libertate au rămas fără răspuns.

49. La data de 4 iunie 1998, reclamantul a fost transferat la închisoarea din Deva, unde a rămas până la eliberarea sa din data de 10 mai 1999. Conform dosarului medical de transfer, reclamantul suferea de o „patologie psihică polimorfă“, era apt de muncă din punct de vedere psihologic, însă nu avusese un „comportament adecvat“ în timpul detenției sale la Poliția din Deva.

50. Într-o adresă trimisă Guvernului la data de 11 iunie 2002, Direcția Generală a Penitenciarelor (DGP) a explicat că reclamantul nu ar fi putut fi ținut în lanțuri în timpul șederii sale la închisoarea din Deva, deoarece lanțurile fuseseră interzise printr-o directivă a DGP din 21 februarie 1992; în schimb, aceasta a recunoscut că era posibil să fi fost legat cu un dispozitiv tip „T“ în timpul detenției sale la Poliția din Deva timp de 81 de zile.

51. DGP a adăugat că reclamantul fusese internat în Spitalul Penitenciar Jilava (aproape de București) în perioada 19 iunie-21 iulie 1998, în vederea unei expertize psihiatrice; aceasta stabilise că el suferea de tulburări de personalitate de tip polimorf. I s-au prescris calmante (Diazepam și Clordelazin) „în caz de nevoie“. A mai fost internat încă o dată în această instituție în perioada 7-18 august 1998.

52. Conform susținerilor DGP, reclamantul se întâlnise cu un avocat de două ori în timpul detenției sale și fusese examinat de un medic de 12 ori. Adresa preciza în continuare că reclamantul fusese sancționat de 3 ori pentru abateri grave de la regulile de disciplină. Astfel, în perioada 1 februarie-1 aprilie 1999, i s-au interzis vizitele și pachetele. Adresa îl califica pe reclamant ca fiind violent, mereu nemulțumit și protestatar față de lege și de regulile vieții la comun. Aceasta concluziona că numai o expertiză medicală dispusă de

autoritățile judiciare competente ar putea permite aprecierea compatibilității afecțiunii de care suferea reclamantul cu regimul de detenție.

53. Referitor la tratamentul reclamantului în timpul detenției sale la închisoarea din Deva, prefectul de Hunedoara i-a confirmat mamei părții interesate, într-o adresă din data de 19 octombrie 1998, că acesta fusese supus unui regim de detenție „mai sever, ținând cont de amenințările grave proferate la adresa polițiștilor care procedaseră la arestarea sa”. Cotidianul local „Acțiunea HD” a denunțat tratamentul aplicat reclamantului în două articole din 10 și 11 decembrie 1998.

#### **D. Procedura penală îndreptată împotriva reclamantului pentru deținerea de produse stupefiante/toxice și ultraj**

54. Reclamantul afirmă că nu a fost ținut la curent cu derularea anchetei și că nu a putut să ia legătura cu un avocat.

55. Astfel cum reiese din rechizitoriul întocmit la data de 7 aprilie 1998, parchetul a audiat 4 martori: M.B. și M.R., polițiști care au participat la arestarea reclamantului din data de 28 ianuarie 1998, I. Șelaru, care a declarat că nu văzuse dacă reclamantul avusese o sticlă asupra sa, și un alt martor care a declarat că l-a văzut pe reclamant aruncând sticla la pământ. Acest din urmă martor a decedat înaintea începerii procedurii în fața instanței.

56. Polițistul M.B. a precizat în depoziția sa că, la data de 28 ianuarie 1998, serviciul său, și anume Departamentul explozivi, produse toxice și stupefiante, deținând informații conform cărora reclamantul intenționa să vândă mercur, organizase o operațiune de prindere în flagrant delict. În jurul orei 17,30, o echipă formată din mai mulți polițiști s-a deplasat în cartierul Hotelului Rusca și, când reclamantul a sosit cu o mașină BMW pentru a se întâlni cu cumpărătorul de mercur, polițiștii au intervenit. Văzându-i pe polițiști, reclamantul a ieșit din mașină și, încercând să fugă, a aruncat la pământ sticla ce conținea mercur. A fost prins imediat de polițiști.

57. Al doilea polițist audiat, M.R., a declarat că serviciul său primise informații conform cărora reclamantul avea intenția de a vinde mercur. Astfel, a fost organizată o operațiune de prindere în flagrant delict. În acest scop, echipa de poliție s-a deplasat în apropierea Hotelului Rusca la data de 28 ianuarie 1998, spre ora 17,00, așteptând să sosească reclamantul, care urma să îi vândă mercur unei alte persoane. Când a sosit reclamantul, el s-a așezat pe o bancă. Conform planului organizat de polițiști, a fost provocată o altercație pentru a le permite acestora să intervină. Recunoscându-l pe polițistul M.R., reclamantul a încercat să fugă și a aruncat sticla la pământ.

58. Rechizitoriul a confirmat că un locotenent de poliție filmase incidentul din 11 martie 1998 în timpul căruia a fost prins reclamantul, că se confiscase un briceag în apartamentul părții interesate și că avocata L.P. fusese martoră la fapte.

59. Reclamantul a fost citat să se prezinte în fața Tribunalului Județean Hunedoara la data de 3 iunie 1998. Cu aceeași ocazie, i s-a comunicat rechizitoriul. Astfel, el a aflat că era trimis în judecată pentru trafic de stupefiante și ultraj verbal la adresa unui polițist, infracțiuni pedepsite de art. 312 și, respectiv, art. 239 § 1 din Codul penal.

60. Pe toată durata procesului său în fața Tribunalului Județean Hunedoara, reclamantul a fost transferat aici cu cătușe și lanțuri la picioare. Lanțurile și cătușele nu i-au fost scoase în timpul ședințelor publice în fața instanței.

61. La prima ședință, la data de 3 iunie 1998, a fost asistat de un avocat numit din oficiu, domnul R., pe care nu îl mai întâlnise până atunci. A cerut instanței să se depună la dosar caseta video înregistrată de colonelul N. în timpul arestării sale, la data de 11 martie 1998, însă nu a primit niciun răspuns, deși și-a reiterat cererea și în următoarea ședință.

62. În schimb, instanța i-a admis cererea privind efectuarea unei expertize psihiatrice. Aceasta a fost realizată la data de 29 iulie 1998 la Spitalul Penitenciar Jilava. În pofida cererii Curții, Guvernul nu a prezentat acest raport.



63. La ședința din data de 29 iulie 1998, reclamantul a fost apărat de un avocat ales, domnul P. Acesta a depus la dosar o adeverință medicală din care reieșea că clientul său suferea de tulburări psihiatrice de mai mulți ani. Acesta i-a solicitat instanței să înlocuiască arestarea preventivă cu o măsură de internare la Spitalul Psihiatric din Zam, unde reclamantul mai fusese internat anterior.

64. Instanța a respins cererea de internare și a hotărât să îl țină pe reclamant în stare de arest preventiv. Apoi a audiat partea interesată, care a declarat că sticla ce conținea mercur nu îi aparținea și că polițiștii prezenți la arestarea sa mințiseră când au afirmat că el o aruncase la pământ. În ceea ce privește pretinsa infracțiune de ultraj, el a confirmat că refuzase să îi urmeze pe polițiști la data de 11 martie 1998, însă a adăugat că, având în vedere circumstanțele în care se desfășurase prinderea sa din data de 28 ianuarie 1998, îi era teamă de alte abuzuri din partea polițiștilor, cu atât mai mult cu cât nu i se prezentase niciun mandat de arestare.

65. La data de 5 mai 1999, după ce i-a audiat pe reclamant, pe I. Șelaru și pe polițiștii M.B. și M.R., instanța a statuat că reclamantul era vinovat de trafic de stupefiante. Bazându-se pe declarația dată în fața poliției la data de 28 ianuarie 1998 de către un martor decedat la puțin timp după această dată (paragraful 55 de mai sus) și trimisă de parchet ca probă, pe declarațiile reclamantului și ale polițiștilor M.B. și M.R. care au venit să îl aresteze la data de 11 martie 1998, precum și pe un proces-verbal de infracțiune flagrantă, instanța a stabilit astfel faptele: aflând că reclamantul se afla în posesia unei cantități de mercur pe care dorea să îl vândă, poliția organizase și pusese în scenă la data de 28 ianuarie 1998 un plan pentru a putea să îl prindă pe reclamant în flagrant delict. În timpul busculadei organizate de poliție în timp ce reclamantul vorbea cu un individ în fața unui hotel, reclamantului i s-a făcut frică și a aruncat la pământ o sticlă ce conținea mercur. La data de 11 martie 1998, reclamantul i-a amenințat cu un briceag pe polițiștii care intraseră în apartamentul său și i-a obligat să se replieze în exterior și să aștepte întăriri. După sosirea acestora, polițiștii au încercat să dialogheze cu reclamantul prin ușă pentru a-l convinge să îi urmeze, însă acesta a refuzat, solicitând prezența unui avocat. Totuși, crezând că colonelul de poliție N., aflat în spatele ușii, îmbrăcat în civil și dotat cu o cameră de filmat, lucra pentru televiziune, reclamantul a ieșit, însă dându-și seama de greșeala făcută, s-a întors în apartamentul său. Abia după sosirea avocatei numite din oficiu, L.P., a acceptat să iasă, înarmându-se cu un topor. În timp ce polițiștii încercau să îl imobilizeze, el a încercat să lovească un polițist, însă fără succes. Instanța l-a declarat, așadar, pe reclamant vinovat de comiterea infracțiunii de ultraj la adresa unui polițist, în sensul art. 239 § 1 din Codul penal. Pentru toate aceste fapte, instanța l-a condamnat la o pedeapsă de 1 an și două luni de închisoare, incluzând perioada de arest preventiv. Reclamantul a fost pus în libertate la data de 10 mai 1999.

66. Astfel cum reiese din declarația dată în fața reprezentantului reclamantului în fața Curții la data de 10 mai 2000, I. Șelaru a fost audiat și el ca martor în cadrul procesului. Conform afirmațiilor acestuia, el ar fi încercat, în depoziția sa, să denunțe relele tratamente aplicate reclamantului cu ocazia prinderii sale, însă președintele completului de judecată i-ar fi interzis să mai continue.

67. Reclamantul a introdus apel împotriva sentinței din data de 5 mai 1999 prin intermediul unui avocat ales; el și-a susținut nevinovăția. Apelul a fost respins prin decizia din data de 30 septembrie 1999 a Curții de Apel Alba Iulia. Aceasta a considerat că mărturiile celor 2 polițiști erau suficiente pentru a dovedi că partea interesată încercase să comită trafic de mercur. În ceea ce privește infracțiunea de ultraj, curtea de apel a constatat că vinovăția era dovedită și prin afirmațiile reclamantului însuși, care recunoscuse că s-a opus arestării sale la data de 11 martie 1998, deoarece polițiștii nu i-au prezentat un mandat de arestare.

68. Recursul cu care reclamantul a sesizat Curtea Supremă de Justiție a fost respins printr-o decizie definitivă din data de 9 februarie 2000. Curtea supremă a apreciat că, în ciuda unei anchete oarecum defectuoase, deoarece amprente de pe sticla ce conținea mercur nu fuseseră analizate, vinovăția reclamantului era dovedită prin declarațiile lui M.B. și M.R., poliștii prezenți la prinderea părții interesate în flagrant delict la data de 28 ianuarie 1998. În plus, constatând că „probele depuse la dosar scoteau în evidență atitudinea contrară deontologiei, abuzivă chiar, a poliștilor în momentul în care au fost descoperite faptele, precum și în cursul anchetei“, aceasta a statuat că aceste elemente „nu erau de natură să dovedească nevinovăția reclamantului“. E. Plângerile referitoare la relele tratamente

69. La data de 9 iunie 1998, parchetul militar de pe lângă tribunalul militar teritorial i-a adresat o scrisoare reclamantului, la domiciliul său, informându-l că fusese pronunțată neînceperea urmăririi penale în ceea ce privea plângerea sa referitoare la relele tratamente, cu motivarea că „faptele nu [au fost] confirmate“.

70. Astfel cum reiese din rezoluția de neîncepere a urmăririi penale din 22 mai 1998, comunicată avocatului reclamantului după introducerea prezentei cereri în fața Curții, procurorul a respins plângerea părții interesate ca neîntemeiată, cu motivarea că aceasta nu adusese nicio adeverință medicală care să îi dovedească suferințele. Procurorul a arătat că și-a întemeiat rezoluția pe o declarație a reclamantului din data de 16 martie 1998 și pe alte „probe“ din care reieșea că poliștilor nu le putea fi imputată nicio infracțiune.

71. Reclamantul a atacat această rezoluție în fața parchetului militar de pe lângă curtea militară de apel, care a confirmat, prin decizia din data de 29 noiembrie 1999, rezoluția dată. Această soluție a fost confirmată de Secția parchetelor militare de pe lângă Curtea Supremă de Justiție la data de 30 martie 2000.

72. Într-o plângere depusă la Parchetul Militar Timișoara la data de 16 martie 1999, reclamantul a denunțat din nou circumstanțele arestării sale din data de 11 martie 1998, în special actele de brutalitate ale poliției și violarea domiciliului său.

73. După eliberarea sa, la data de 24 mai 1999, reclamantul a depus o plângere penală referitoare la relele tratamente și actele de tortură pe care pretindea că le-ar fi suferit în timpul detenției sale la poliția și la închisoarea din Deva. Parchetul Militar Craiova a pronunțat neînceperea urmăririi penale.

74. Reclamantul s-a plâns de tratamentul suferit în timpul detenției sale și în fața Parlamentului, a Curții Constituționale, a biroului Inspectoratului Județean de Poliție Hunedoara, a Avocatului Poporului, a Asociației Naționale împotriva Abuzurilor și a Președintelui României. Acesta din urmă l-a informat că cererea sa fusese transmisă autorităților competente, și anume Parchetului de pe lângă Curtea Supremă de Justiție. De asemenea, petiția pe care i-a adresat-o reclamantul Parlamentului i-a fost transmisă parchetului de pe lângă Tribunalul Județean Hunedoara.

75. În luna mai 1999, reclamantul s-a plâns de condițiile detenției sale în fața Curții Supreme de Justiție, care i-a răspuns la data de 1 iunie 1999 că nu era competentă să statueze cu privire la cereri ce țin de resortul altor autorități.

76. La data de 2 noiembrie 1999, reclamantul a publicat în cotidianul „Evenimentul Zilei“ o scrisoare deschisă adresată autorităților, în care denunța condițiile detenției sale. Drept răspuns, Ministerul Justiției l-a informat pe reclamant la data de 7 martie 2000 că Parchetul Militar de pe lângă Curtea Supremă de Justiție fusese sesizat cu privire la acest subiect.

77. Până în prezent, reclamantul nu a primit niciun alt răspuns din partea autorităților.

#### **F. Incidentele ulterioare introducerii cererii în fața Curții**

78. La data de 17 septembrie 2000, pe când se afla în compania a 2 prieteni, reclamantul a fost abordat pe stradă de mai mulți poliști. A urmat o discuție în cursul căreia reclamantul ar fi fost lovit de poliști. O adeverință medicală eliberată a doua zi constata

„plăgi de contuzii cauzate cu 18 ore în urmă; cu siguranță agresiune“. În urma acestui incident, reclamantul a fost trimis în judecată pentru ultraj la adresa unor polițiști și condamnat în luna februarie 2001 la 6 luni închisoare, pedeapsă pe care a executat-o la închisoarea din Deva. În timpul detenției sale, în luna aprilie sau mai 2001, l-au vizitat 2 polițiști, ocazie cu care l-ar fi amenințat și i-ar fi cerut să își retragă toate plângerile. Reclamantul a informat imediat prin telefon ONG Comitetul Helsinki - România, care a cerut explicații din partea Inspectoratului General de Poliție. Printr-o adresă din data de 7 iunie 2001, inspectoratul a confirmat cu următoarele cuvinte faptul că 2 polițiști se deplasaseră la închisoarea din Deva pentru a-l vedea pe reclamant:

„(...) Cel care susține că, în timp ce era deținut, a fost vizitat de doi polițiști care l-au amenințat cu moartea dacă nu își retrage plângerile prezintă diagnosticul de tulburări severe de personalitate de tip excitabil-impulsiv și antisocial, asociate unor grave tulburări de comportament, conform unui raport de expertiză medico-legală și psihiatrică. Ținând cont de personalitatea domnului Vili Rupa, polițiștii biroului județean de poliție din Hunedoara care anchetează circumstanțele omorului unui anume B.M.V., comis în luna februarie 1998 de persoane necunoscute, au dorit să vorbească cu domnul Rupa. Prin urmare, la data de 10 aprilie 2001, în baza unui ordin oficial, căpitanul M.P. și locotenentul C.M. s-au deplasat la închisoarea din Deva și i-au arătat directorului închisorii scopul misiunii lor. Conform regulamentului închisorii, deținutul a fost adus la vorbitor și a discutat cu acești doi ofițeri de poliție în prezența unui gardian al închisorii, plutonierul D.L.

Așa cum reiese din declarațiile ofițerilor, căpitanul M.P. a încercat să discute cu deținutul Rupa Vili, însă acesta a avut o reacție de respingere a dialogului, solicitând „miliarde de daune-interese“, ceea ce era în afara subiectului. Cu excepția deținutului, celelalte persoane prezente în timpul tentativei de dialog cu Rupa Vili pretind că nimeni nu l-a amenințat în niciun fel. Prin urmare, nu există probe care să permită dovedirea acuzațiilor domnului Rupa Vili.

În mod evident, polițiștii care l-au vizitat cunoșteau consecințele unui act de amenințare sau de intimidare față de un reclamant la Curtea Europeană a Drepturilor Omului, iar acest fapt constituie un motiv suplimentar de a se abține. ”

79. La data de 5 mai 2005, reclamantul a fost convocat verbal la Comisariatul de Poliție Hunedoara, polițiștii dorind să îl audieze cu privire la plângerile formulate împotriva anumitor agenți de poliție. Odată ajuns la comisariat, un polițist, A.F., l-a întrebat dacă își menține plângerile. Reclamantul a răspuns afirmativ, după care A.F. l-ar fi amenințat cu un pistol.

A fost convocat din nou pentru data de 11 mai 2005, de data aceasta în scris, fără ca în actul de convocare să figureze vreun motiv de convocare. Când a telefonat pentru a se informa despre motivul acestei convocări, a fost informat că un comisar de la Inspectoratul General de Poliție trebuia să ajungă de la București pentru a discuta cu el despre plângerile sale formulate împotriva polițiștilor.

Reclamantul nu s-a prezentat la comisariat. Mai târziu în aceeași zi, a încercat să vorbească prin telefon cu comisarul respectiv, însă i s-a răspuns că înaltul funcționar nu venise încă. Reclamantul a informat imediat ONG Comitetul Helsinki - România, care a solicitat explicații din partea Inspectoratului Județean de Poliție Hunedoara.

Printr-o adresă din luna iunie 2005, Inspectoratul General de Poliție i-a răspuns Comitetului Helsinki - România că reclamantul fusese convocat drept răspuns la o scrisoare pe care acesta o trimisese Parlamentului României, în care susținea acte de intimidare și hărțuire din partea Poliției din Hunedoara. În urma acestei scrisori, un înalt funcționar al Inspectoratului se deplasase în locul respectiv, la Hunedoara, pentru o întrevedere cu reclamantul în vederea verificării veridicității acestor alegații. Cu toate acestea, reclamantul nu răspunsese la convocarea din 11 mai 2005. În schimb, acesta a sunat pentru a discuta prin

telefon cu înaltul funcționar, însă polițistul C.M. de la Comisariatul de Poliție din Hunedoara i-a spus să sune la secretariat. Reclamantul a fost ulterior așteptat în zadar de către înaltul funcționar până la ora 16,00. În fine, ancheta condusă de înaltul funcționar ajunsese la concluzia că reclamantul nu fusese supus unor acte de intimidare sau hărțuire. Scrisoarea se încheia cu punerea în evidență a faptului că reclamantul era cunoscut ca suferind de o afecțiunea psihică diagnosticată ca „psihopatie iritabilă impulsivă antisocială”.

#### **G. Adeverințele medicale referitoare la starea de sănătate a reclamantului**

80. La data de 19 ianuarie 1994, medicul A.M. de la Direcția Județeană de Muncă și Protecție Socială Hunedoara i-a eliberat reclamantului o adeverință medicală conform căreia acesta prezenta „o structură psihopatică” ce îl lipsea în totalitate de capacitatea de muncă și îi permitea să beneficieze de drepturile acordate persoanelor handicapate. Medicul a precizat că „boala” fusese semnalată pentru prima oară în anul 1990.

81. În anii următori au fost eliberate în mod regulat adeverințe similare.

82. Foaia de ieșire din spitalul Zam întocmită după internarea reclamantului până la data de 9 martie 1998 indică faptul că a fost internat cu diagnosticul de „psihopatie de tip exploziv” și că a fost externat din spital la cererea sa, deoarece starea sa se îmbunătățise.

83. La data de 26 martie 1998, laboratorul județean de medicină legală din Hunedoara a întocmit, în ceea ce îl privește pe reclamant, la cererea Parchetului Hunedoara, un raport de expertiză psihiatrică redactat după cum urmează:

„Bolnav prezentând grave antecedente psihiatrice pentru care a fost internat de cinci ori cu diagnosticul «tulburări de personalitate de tip excitabil-impulsiv». Din cauza acestei afecțiuni a fost declarat inapt pentru serviciul militar. Examenul psihic evidențiază tulburări severe de personalitate cu ieșiri afective negative și restricții impulsive însoțite de agresivitate îndreptată împotriva entităților sale și împotriva propriei persoane. În timpul acestor manifestări, el prezintă o diminuare a câmpului conștiinței și simte o nevoie imperioasă de a se manifesta într-un mod agresiv și antisocial. Autocontrolul este suprimat în timpul acestor episoade. Diagnostic: «tulburare severă a personalității de tip excitabil-impulsiv și antisocial cu grave tulburări comportamentale» (...) Având în vedere aceste elemente, comisia consideră că sus-numitul are discernământul diminuat.”

#### **II. Dreptul intern pertinent**

84. Ordinul nr. 41.232 din 21 februarie 1992 al directorului Direcției Generale a Penitenciarelor Începând cu data prezentului ordin, până la noi dispoziții, se interzice cu desăvârșire folosirea lanțurilor pentru mâini și picioare, ca mijloc de imobilizare, indiferent de gradul de pericolozitate al deținuților sau abaterile disciplinare săvârșite de aceștia.

Toate aceste mijloace de imobilizare vor fi retrase și conservate în magazie.

Pentru imobilizarea deținuților periculoși prezentați la instanțele de judecată și organele de urmărire penală ori în alte situații, se vor folosi numai cătușele din dotare și totodată se vor lua măsuri de întărire a escortelor, astfel încât să se prevină evenimentele negative.

85. Ordinul Inspectoratului General de Poliție nr. S/925/1994 privind sălile de reținere „În aplicarea prevederilor articolului 16 lit. b din Legea nr. 26/1994 privind organizarea și funcționarea Poliției Române, la unitățile de poliție ale prefecturilor, ale orașelor, ale secțiilor de poliție înființate în prefecturi, ale secțiilor de poliție ale gărilor, ale punctelor de oprire a trenurilor, ale porturilor și aeroporturilor sunt amenajate săli de reținere, dacă acest lucru este impus de factori de ordin practic. În aceste săli sunt plasate persoanele bănuite de comiterea unor fapte de natură să aducă atingere ordinii publice, vieții altora sau altor valori sociale, care refuză să își dezvăluie identitatea sau a căror identitate nu poate fi stabilită; aceste persoane sunt invitate să se deplaseze la secția de poliție în acest scop și, dacă este cazul, pentru a fi deferite organelor de cercetare penală competente. O astfel de măsură nu poate depăși douăzeci și patru de ore.

Prevederile primului punct se aplică și următoarelor persoane:

- persoanele urmărite de poliție la nivel național sau local;
- minorii fără supraveghere și cei cunoscuți ca având un comportament deviant caracterizat prin vagabondaj, uz de substanțe eterate sau de medicamente cu efecte halucinogene, în vederea îndeplinirii formalităților pentru internarea lor în centre pentru minori sau pentru a îi încredința unor familii sau unor instituții sociale;
- bolnavii mintali fugiți din spitale în care se aflau sub tratament sau internați conform articolelor 113 și 114 din Codul penal până la reinternarea lor, însă fără ca termenul menționat mai sus să poată fi depășit;
- persoanele arestate preventiv sau condamnate atunci când se află într-o gară, la un punct de oprire a trenurilor sau într-un aeroport în timpul transferului lor.

Sala de reținere trebuie situată în apropierea camerei ofițerului de gardă și trebuie prevăzută cu bare de fier la ferestre și la ușa de la intrare. De asemenea, ea trebuie prevăzută cu bănci metalice bine armate la sol și la pereți și o bară metalică fixată de perete în vederea imobilizării persoanelor violente cu ajutorul cătușelor.

Supravegherea persoanelor aflate în sălile de reținere trebuie asigurată de un agent de gardă permanent. De asemenea, ea trebuie asigurată de ofițerul de gardă și de adjunctul său, pentru a preveni orice evadare sau orice alt act ilicit din partea persoanelor vizate, precum și o tentativă de suicid sau o automutilare.

Este interzisă lăsarea fără supraveghere a persoanelor aflate în sălile de reținere.

Persoanele vizate sunt plasate în sala de reținere după redactarea unui proces-verbal sau a unui raport de depistare aprobat de comandantul unității sau de locțiitorul său și numai după o percheziție corporală realizată conform prevederilor legale.

În termenul stabilit de lege trebuie efectuate toate operațiunile polițienești necesare pentru clarificarea situației persoanelor în cauză.

Aceste operațiuni trebuie realizate de agenți experimentați, desemnați de comandantul unității de poliție; toate măsurile trebuie luate cu respectarea legii.

Dacă este cazul, persoanele aflate în sălile de reținere beneficiază de o asistență medicală asigurată de medicul unității sau de cea mai apropiată unitate medicală. Ele trebuie să aibă și posibilitatea de a-și satisface nevoile fiziologice.

Ofițerul de gardă înscrie persoanele aflate în sălile de reținere într-un registru ținut în acest scop, pe care îl prezintă zilnic conducerii unității la finalul programului de lucru.

Sunt consemnate în registru: ziua și ora la care persoana a fost introdusă în sala de reținere, starea sa civilă, motivul acestei măsuri, operațiunile realizate în vederea elucidării situației, ziua și ora eliberării persoanei respective și orice incident survenit.

Comandanții unităților de poliție prevăzute cu săli de reținere sunt direct răspunzători de respectarea prevederilor prezentului ordin.”

86. Prevederile relevante din Codul de procedură penală, în vigoare înainte de modificarea sa din data de 1 iulie 2003, sunt următoarele:

#### **Articolul 101**

(Încuviințarea percheziției domiciliare)

„ Organul de cercetare penală poate face percheziții domiciliare cu autorizația procurorului.

Percheziția domiciliară se poate face fără autorizația procurorului numai dacă persoana la domiciliul căreia urmează a se face percheziția consimte în scris la aceasta.

(...)”

#### **Articolul 143**

(Condițiile reținerii)

„ Măsura reținerii poate fi luată de organul de cercetare penală față de învinuit, dacă sunt probe sau indicii temeinice că a săvârșit o faptă prevăzută de legea penală. (...) Sunt

indicii temeinice atunci când din datele existente în cauză rezultă presupunerea că persoana față de care se efectuează urmărirea penală a săvârșit fapta.”

#### **Articolul 144**

(Durata reținerii)

„ Măsura reținerii poate dura cel mult 24 de ore. În ordonanța prin care s-a dispus reținerea trebuie să se menționeze ziua și ora la care reținerea a început, iar în ordonanța de punere în libertate, ziua și ora la care reținerea a încetat.

(...)”

#### **Articolul 146**

(Condițiile pentru arestarea învinuitului)

„ Procurorul, din oficiu sau la sesizarea organului de cercetare penală, când sunt întrunite condițiile prevăzute în art. 143 și există în mod corespunzător vreunul din cazurile prevăzute în art. 148, dacă consideră că în interesul urmăririi penale este necesară privarea de libertate a învinuitului, dispune prin ordonanță motivată arestarea acestuia, arătând temeiurile care justifică luarea măsurii și fixând durata arestării, care nu poate depăși 5 zile.”

#### **Articolul 148**

(Condițiile și cazurile în care se dispune arestarea inculpatului)

„ Măsura arestării inculpatului poate fi luată dacă sunt întrunite condițiile prevăzute în art. 143 și numai în vreunul din următoarele cazuri: (...)

c) inculpatul a fugit ori s-a ascuns în scopul de a se sustrage de la urmărire sau de la judecată ori a făcut pregătiri pentru asemenea acte, precum și dacă în cursul judecății sunt date că inculpatul urmărește să se sustragă de la executarea pedepsei;

d) sunt date suficiente că inculpatul a încercat să zădărnicească aflarea adevărului, prin influențarea vreunui martor sau expert, distrugerea ori alterarea mijloacelor materiale de probă sau prin alte asemenea fapte;

e) inculpatul a comis din nou o infracțiune ori există date care justifică temerea că va săvârși și alte infracțiuni;

(...)

h) inculpatul a săvârșit o infracțiune pentru care legea prevede pedeapsa închisorii mai mare de 2 ani, iar lăsarea sa în libertate ar prezenta un pericol pentru ordinea publică.”

#### **Articolul 149**

(Durata arestării inculpatului)

„ Durata arestării inculpatului nu poate depăși 30 de zile, afară de cazul când ea este prelungită în condițiile legii.”

#### **Articolul 183**

(Mandatul de aducere)

„(1) O persoană poate fi adusă în fața organului de urmărire penală sau a instanței de judecată pe baza unui mandat de aducere, întocmit potrivit dispozițiilor art. 176, dacă fiind anterior citată nu s-a prezentat, iar ascultarea ori prezența ei este necesară.

(...)”

#### **Articolul 184**

(Executarea mandatului de aducere)

„Mandatul de aducere se execută prin organele poliției.

Dacă persoana arătată în mandat nu poate fi adusă din motive de boală sau din orice altă cauză, cel însărcinat cu executarea mandatului constată aceasta printr-un proces-verbal, care se înaintează de îndată organului de urmărire penală ori instanței de judecată.

(...)”

#### **Articolul 221**

(Modurile de sesizare)

„ Organul de urmărire penală este sesizat prin plângere sau denunț, ori se sesizează din oficiu când află pe orice altă cale că s-a săvârșit o infracțiune.

(...)”

#### **Articolul 465 § 1**

(Infracțiunea flagrantă)

„ Este flagrantă infracțiunea descoperită în momentul săvârșirii sau imediat după săvârșire.

(...)”

#### **Articolul 467**

(Constatarea infracțiunii)

„Organul de urmărire penală sesizat întocmește un proces-verbal, în care consemnează cele constatate cu privire la fapta săvârșită. În procesul-verbal se consemnează, de asemenea, declarațiile învinutului și ale celorlalte persoane ascultate.

(...)

Procesul-verbal se semnează de organul de urmărire penală, de învinuit și de persoanele ascultate.”

#### **Articolul 504**

(Cazuri care dau dreptul la reparație)

„ Orice persoană care a fost condamnată definitiv are dreptul la repararea de către stat a pagubei suferite, dacă în urma rejudecării cauzei s-a stabilit prin hotărâre definitivă că nu a săvârșit fapta imputată ori că acea faptă nu există. Are dreptul la repararea pagubei și persoana împotriva căreia s-a luat o măsură preventivă, iar ulterior, pentru motivele arătate în alineatul precedent, a fost scoasă de sub urmărire sau a fost achitată.”

#### **Articolul 505**

(Acțiunea pentru reparație)

„ (...) Acțiunea poate fi pornită în termen de un an de la rămânerea definitivă a hotărârii de achitare sau de la data ordonanței de scoatere de sub urmărire.”

87. Articolul 410 alin. 3 din Codul de procedură penală a fost introdus prin Legea nr. 281/2003, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 468 din 1 iulie 2003. Acesta prevede următoarele:

„(3) De asemenea, pot fi atacate cu recurs în anulare hotărârile definitive pronunțate în cauzele în care Curtea Europeană a Drepturilor Omului a constatat o încălcare a unui drept prevăzut de Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. Instanța nu va putea obliga statul la plata unor despăgubiri care au fost acordate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului și încasate de victima încălcării unui drept prevăzut de aceasta.

[...]”

### **III. Izvoare internaționale**

**A. Recomandarea nr. R (87) 3 a Comitetului Miniștrilor Consiliului Europei către statele membre referitoare la regulile europene ale penitenciarelor (adoptată de Comitetul Miniștrilor la 12 februarie 1987, în cadrul celei de-a 404-a reuniuni a Delegaților Miniștrilor)**

88. Fragmentele relevante din regulile europene ale penitenciarelor sunt redactate după cum urmează:

„Disciplina și pedeapsa

(...)

Măsuri de constrângere

39. Utilizarea lanțurilor sau cătușelor trebuie să fie interzisă. Cătușele, cămășile de forță și alte mijloace de constrângere corporală nu vor fi niciodată aplicate cu titlu de sancțiune. Ele nu vor putea fi folosite decât în cazurile următoare:

(...) b. pentru motive medicale, ca urmare a indicațiilor și sub îngrijirea doctorului;  
c. din ordinul directorului, în cazul în care celelalte mijloace de control au dat greș pentru protejarea deținutului împotriva automutilării (...)”

40. Modelul și modul de utilizare a instrumentelor de constrângere autorizate în articolul precedent trebuie stipulate prin lege sau reglementări în vigoare. Aplicarea lor nu trebuie continuată peste timpul strict necesar.

### **B. Raportul Comitetului European pentru Prevenirea Torturii (CPT) privind vizita efectuată în România în perioada 24 septembrie-6 octombrie 1995**

89. La data de 19 februarie 1998, CPT a publicat un raport în urma vizitei efectuate în România în perioada 24 septembrie-6 octombrie 1995, ce cuprinde următoarele constatări referitoare la condițiile materiale din locurile de detenție ale poliției:

„(...) 84. Pe lângă locurile de detenție ale poliției desemnate oficial ca atare, delegația CPT a mai vizitat și câteva alte clădiri ale poliției în care pot fi privați de libertate suspecții: sediile poliției municipale din Cluj-Napoca și Timișoara, comisariatele de poliție nr. 2, 3 și 4 din Timișoara și două clădiri ale poliției transporturilor din Timișoara, și anume sediul poliției și localurile de poliție situate în interiorul gării feroviare.

85. Sediul poliției municipale din Cluj-Napoca dispunea de o celulă de 15 m<sup>2</sup> de care se servea pentru a plasa persoanele duse la sediu pentru a fi interogate. Celula conținea o bancă, avea acces la lumina zilei și era prevăzută cu iluminat artificial. În consecință, era potrivită pentru șederi temporare în detenție (adică pentru o durată de câteva ore). Totuși, în momentul vizitei delegației (ora 21,00), în celulă se afla o persoană care, în mod evident, urma să își petreacă noaptea acolo; partea interesată nu avea la dispoziție nici saltea, nici pături.

86. La sediul poliției municipale din Timișoara, delegației i sa prezentat mai întâi un amfiteatru folosit pentru a plasa persoanele duse la sediu pentru a fi interogate. Câteva astfel de persoane se aflau în sală - prinse cu cătușele de scaun - în momentul vizitei delegației. Din discuțiile cu mai multe persoane deținute s-a constatat că sediul poliției dispunea și de un loc de reținere la parter/subsol. Deoarece delegația a insistat să îl vadă (...), acest spațiu a fost în final localizat; părea să fie în curs de renovare. Conform declarațiilor persoanelor deținute și ale funcționarilor de poliție, precum și din observațiile făcute de delegația însăși, era evident că în mod frecvent persoanele își petreceau noaptea în detenție la sediul poliției municipale, însă fără a avea la dispoziție nici saltea, nici pături.

87. Celelalte clădiri de poliție vizitate la Timișoara nu dispuneau de niciun loc conceput special pentru a reține persoane. Persoanele private de libertate erau ținute într-un birou și ar fi putut fi prinse cu cătușele de un corp de mobilă dacă ar fi fost necesar din motive de securitate. (...)”

## **ÎN DREPT**

### **I. Asupra excepțiilor preliminare ale Guvernului**

90. În stadiul inițial al analizei admisibilității prezentei cereri, Guvernul a invocat două excepții de neepuizare a căilor de recurs interne: a) a susținut că, chiar și în lipsa unei soluții de a cerceta penal persoanele pe care reclamantul le consideră răspunzătoare de relele tratamente pe care pretinde că le-ar fi suferit, acesta ar fi putut să obțină o redresare în dreptul intern introducând o acțiune în daune-interese în fața instanțelor civile, neînceperea urmăririi penale dată de parchet în urma plângerilor sale neîmpiedicând sesizarea instanțelor civile; b) dacă reclamantul nu era mulțumit de avocatul său numit din oficiu, considerând că acesta nu i-a asigurat o apărare eficientă, așa cum prevede art. 6 § 3 c) din Convenție, ar fi putut să îi ceară fie procurorului sesizat cu ancheta, fie instanțelor, să îl înlocuiască.

În decizia sa din data de 14 decembrie 2004 asupra admisibilității, Curtea a apreciat că aceste chestiuni erau atât de strâns legate de fondul capetelor de cerere întemeiate pe art. 13 coroborat cu art. 3 din Convenție și, respectiv, pe art. 6 § 3, încât nu putea să le disocieze



de analiza capetelor de cerere respective (paragrafele 98 și 100 din decizie). Din acest motiv, Curtea va analiza excepțiile preliminare ale Guvernului în cadrul aprecierii sale cu privire la capetele de cerere formulate de reclamant din perspectiva art. 3 coroborat cu art. 13 și din perspectiva art. 6 § 3 c) din Convenție.

## **II. Asupra pretinselor încălcări ale art. 3 din Convenție**

91. Reclamantul susține că ar fi avut loc mai multe încălcări ale art. 3 din Convenție, care prevede următoarele:

„Nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante.”

92. Curtea constată că acest capăt de cerere se referă, pe de o parte, la tratamentele suferite de reclamant cu ocazia prinderii sale din data de 28 ianuarie 1998 și în timpul detenției sale până la data de 29 ianuarie 1998 la sediul Poliției din Deva, precum și cu ocazia prinderii sale din data de 11 martie 1998 și în timpul detenției sale la sediul Poliției din Deva până la data de 4 iunie 1998 și, pe de altă parte, la lipsa unei anchete efective în ceea ce privește aceste susțineri.

### **A. Principii generale**

93. Curtea reamintește că art. 3 din Convenție consfințește una dintre valorile fundamentale ale societăților democratice. Chiar și în cele mai dificile situații, cum ar fi lupta împotriva terorismului sau a crimei organizate, Convenția interzice în termeni absoluți tortura, pedepsele și tratamentele inumane sau degradante. Art. 3 nu prevede nicio restricție, aspect prin care contrastează față de majoritatea clauzelor normative ale Convenției și Protocoalelor nr. 1 și 4, iar conform art. 15 § 2, el nu suferă nicio derogare, nici măcar în caz de pericol public ce amenință viața națiunii (*Labita împotriva Italiei* [MC], nr. 26.772/95, § 119, CEDO 2000-IV; *Selmouni împotriva Franței* [MC], nr. 25.803/94, § 95, CEDO 1999-V). Interzicerea torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante este absolută, indiferent de provocările victimei (*Chahal împotriva Regatului Unit*, hotărârea din 15 noiembrie 1996, Culegere de hotărâri și decizii 1996-V, p. 1.855, § 79). Natura infracțiunii reproșate reclamantului este, așadar, lipsită de relevanță pentru analiza din perspectiva art. 3.

94. Pentru a intra sub incidența art. 3, un rău tratament trebuie să atingă un nivel minim de gravitate. Aprecierea acestui nivel minim este relativă prin esență; ea depinde de toate datele cauzei și, în special, de durata tratamentului, de efectele sale fizice și psihice, precum și, uneori, de sexul, vârsta și starea de sănătate a victimei. Atunci când un individ este privat de libertate, utilizarea forței fizice asupra sa atunci când ea nu este strict necesară prin comportamentul său, lezează demnitatea umană și constituie, în principiu, o încălcare a dreptului garantat de art. 3 (*Labita împotriva Italiei*, § 120, *Ribitsch împotriva Austriei*, hotărârea din 4 decembrie 1995, seria A nr. 336, pp. 25-26, § 38, și *Tekin împotriva Turciei* din 9 iunie 1998, Culegere 1998-IV, pp. 1.517-1.518, §§ 52 și 53).

95. Curtea a considerat că un anumit tratament este „inuman”, în special pentru că a fost aplicat cu premeditare ore întregi și pentru că a produs, dacă nu adevărate leziuni, cel puțin puternice suferințe fizice și morale, și, în același timp, „degradant”, deoarece este capabil să producă victimelor sale sentimente de teamă, angoasă și inferioritate, menite să le umilească și să le înjosească. Pentru ca o pedeapsă sau tratamentul care o însoțește să fie considerate „inumane” sau „degradante”, suferința sau umilința trebuie, în orice caz, să le depășească pe cele pe care le presupune o anumită formă de tratament sau de pedeapsă legitimă. Întrebarea dacă tratamentul a avut ca scop umilirea sau înjosirea victimei este un alt element de luat în calcul (vezi, de exemplu, hotărârile *V. împotriva Regatului Unit* [MC], nr. 24.888/94, § 71, CEDO 1999-IX, și *Raninen împotriva Finlandei*, menționată mai sus, pp. 2821-2822, § 55). Totuși, lipsa unui asemenea scop nu exclude în mod definitiv o constatare de încălcare a art. 3.

În ciuda caracterului subsidiar al rolului său în raport cu cel al instanțelor interne, în contextul special al drepturilor primordiale garantate de art. 2 și 3 din Convenție, pentru a stabili dacă în speță a avut loc încălcarea acestor articole, Curtea nu se consideră legată nici de constatările de fapt ale instanțelor naționale, nici de modul de soluționare a procedurilor interne, atunci când există motive serioase care fac inevitabilă abaterea de la ele.”

96. Plângerile privind relele tratamente trebuie susținute în fața Curții prin elemente de probă adecvate (vezi, *mutatis mutandis*, *Klaas împotriva Germaniei*, Hotărârea din 22 septembrie 1993, seria A nr. 269, p. 17, § 30). Curtea precizează în acest sens că, pentru aprecierea elementelor de probă, ea reține criteriul probei „dincolo de orice îndoială rezonabilă”. Totuși, ea nu a avut niciodată ca scop să împrumute demersul din ordinea juridică de la nivel național care aplică acest criteriu. Acesteia nu îi revine obligația de a statua asupra vinovăției în domeniul dreptului penal sau asupra răspunderii civile, ci asupra răspunderii statelor contractante față de Convenție. Specificitatea sarcinii pe care i-o atribuie art. 19 din Convenție - să asigure respectarea de către înaltele părți contractante a angajamentului lor, ce constă în recunoașterea drepturilor fundamentale consfințite de acest instrument - îi condiționează modul de a aborda problematica legată de probatoriu. În cadrul procedurii în fața Curții nu există niciun obstacol procedural în calea admisibilității unor elemente de probă sau a unor formule predefinite aplicabile la aprecierea lor. Curtea adoptă concluziile care, în opinia sa, sunt susținute de o evaluare independentă a tuturor elementelor de probă, inclusiv deducțiile pe care le poate extrage din faptele și observațiile părților. În conformitate cu jurisprudența sa constantă, proba poate rezulta dintr-un fascicul de indicii sau din prezumții necontestate, suficient de grave, exacte și concordante. În plus, gradul de convingere necesar pentru a ajunge la o anumită concluzie și, în acest sens, repartizarea sarcinii probei sunt legate în mod intrinsec de specificitatea faptelor, de natura plângerii formulate și de dreptul convențional aflat în joc. Curtea este atentă și la gravitatea unei constatări conform căreia un stat contractant a încălcat drepturile fundamentale (vezi, printre altele, *Natchova și alții împotriva Bulgariei* [MC], nr. 43.577/98 și 43.579/98, § 147, CEDO 2005-VII, și jurisprudența citată în aceasta).

97. Sensibilă la vulnerabilitatea deosebită a persoanelor aflate sub controlul exclusiv al agenților statului, cum sunt persoanele deținute, Curtea reiterează că procedura prevăzută de Convenție nu se pretează întotdeauna unei aplicări riguroase a principiului afirmantii incumbit probatio (proba îi revine celui care afirmă). Într-adevăr, în procedurile legate de cauzele de acest tip, în care un individ acuză agenți ai statului că i-ar fi încălcat drepturile ce îi sunt garantate prin Convenție, este inevitabil ca Guvernul pârât să fie uneori singurul care are acces la informațiile capabile să confirme sau să infirme aceste afirmații. Din acest motiv, faptul că Guvernul nu furnizează astfel de informații, fără a da acestui lucru o justificare mulțumitoare, poate nu numai să aducă atingere respectării de către un stat pârât a obligațiilor ce îi revin conform art. 38 § 1 a) din Convenție, ci și să îi permită Curții să tragă concluzii cu privire la temeinicia susținerilor reclamantului (vezi *Khoudoyorov împotriva Rusiei*, nr. 6.847/02, § 113, CEDO 2005-X (extrase); pentru același principiu, din perspectiva art. 2, vezi hotărârile *Timurtaş împotriva Turciei*, nr. 23.531/94, § 66, CEDO 2000-VI, *Akkum și alții împotriva Turciei*, nr. 21.894/93, § 185, CEDO 2005-II (extrase)).

98. Pentru aplicarea acestor principii, fiind vorba de o susținere ce pune la îndoială conformitatea cu art. 2 § 2 a unei recurgeri la forță care provoacă moartea de către agenți ai statului, în circumstanțe aflate sub controlul lor, Curtea a statuat că imposibilitatea de a aduce lumină asupra circumstanțelor exacte ale unei cauze nu ridică obstacole în calea constatării unei încălcări materiale a art. 2, atunci când Curtea s-a aflat în această imposibilitate din motive imputabile în mod obiectiv organelor statului, și anume nerespectarea de către guvernul pârât a obligației sale de a explica într-o manieră mulțumitoare și convingătoare desfășurarea faptelor și de a expune elemente care să permită respingerea susținerilor

reclamanților (*Mansuroğlu împotriva Turciei*, nr. 43.443/98, §§ 80 și 99-100, 26 februarie 2008, și jurisprudența citată în aceasta).

99. Această soluție a fost preferată de Curte datorită apropierii dintre situația persoanelor găsite vătămate sau moarte într-o zonă aflată sub controlul exclusiv al autorităților statului și cea a deținuților, a căror stare de sănătate ține de răspunderea statului. Astfel, Curtea a statuat că, în cele două cazuri, persoanele în discuție se află într-o stare deosebit de vulnerabilă față de autorități, iar evenimentele în discuție, în totalitatea lor sau doar într-o mare parte, sunt cunoscute exclusiv de acestea (vezi, *mutatis mutandis*, *Akkum*, menționată mai sus, § 211).

100. Prin urmare, Curtea apreciază, de această dată din perspectiva art. 3, că imposibilitatea de a stabili circumstanțele exacte în care o persoană a fost rănită, atunci când ea se afla sub controlul agenților statului, nu o împiedică să ajungă la o constatare a încălcării laturii materiale a acestui articol, în lipsa stabilirii de către guvernul pârât a desfășurării faptelor într-o manieră mulțumitoare și convingătoare, cu elemente de probă în sprijinul său. B. Aplicarea acestor principii în speță 1. Prima prindere a reclamantului și detenția sa din 28 până la 29 ianuarie 1998

#### **a) Argumentele părților**

101. Reclamantul susține că ar fi fost agresat la data de 28 ianuarie 1998 de către 12 polițiști care, după ce l-au bătut, l-ar fi condus la secția de poliție din Hunedoara în portbagajul mașinii. Acesta se plânge de loviturile pe care le-ar fi primit în timp ce aștepta să fie audiat, precum și de condițiile inumane în care ar fi petrecut noaptea de 28 spre 29 ianuarie 1998, închis într-o cameră fără pat și fără toaletă, prins cu cătușele de o bară metalică, fără să poată bea sau mânca și fără ca familia sa să fie anunțată. În fine, partea interesată consideră că ancheta începută în urma plângerilor sale penale nu a respectat cerințele art. 3 din Convenție, în ceea ce privește latura sa procedurală.

102. Guvernul susține că, la prinderea reclamantului în data de 28 ianuarie 1998, „singurul act de violență aplicat în vederea imobilizării [sale]” a constat în stropirea lui cu gaz lacrimogen și în punerea acestuia în cătușe și că aceste acte erau proporționale, având în vedere necesitatea imobilizării părții interesate. Acesta nu ar fi fost deloc agresat și nu ar fi prezentat nicio adeverință medicală care să dovedească susținerile sale. În ceea ce privește mărturia pe care a adus-o în fața Curții pentru a-și susține pretențiile, ea ar fi îndoielnică, deoarece același martor nu a semnalat actele de brutalitate polițienească cu ocazia depozițiilor pe care le-a dat la parchet și în fața judecătorului, în cadrul procesului său penal.

Pentru a respinge susținerile reclamantului, Guvernul se sprijină și pe concluziile anchetei conduse de parchetul militar teritorial. Admițând că există neconcordanțe între depozițiile polițiștilor în ceea ce privește desfășurarea intervenției lor și numărul de polițiști care au participat la aceasta, Guvernul justifică aceste concluzii prin faptul că, fiind repartizați în parcul hotelului și în parcare la momentul evenimentelor, polițiștii nu au intervenit toți în același moment.

103. În plus, Guvernul susține că reclamantul nu a fost supus unor tratamente contrare art. 3 din Convenție în timpul detenției sale în sala de reținere a Comisariatului de Poliție din Hunedoara, în noaptea de 28 spre 29 ianuarie 1998; dimpotrivă, partea interesată ar fi avut acces la toaletă, polițiștii i-ar fi oferit hrană și nu i s-ar fi pus cătușele.

104. În final, Guvernul consideră că ancheta condusă de procurorul parchetului militar teritorial a respectat cerințele de celeritate și de eficiență prevăzute de art. 3 din Convenție.

105. Reclamantul răspunde că forța polițienească folosită în momentul prinderii sale a fost disproportionată și că nu a încercat sub nicio formă să îi atace pe polițiști. Acesta arată că suferă de psihopatie de tip iritabil-impulsiv, pe care o califică drept boală psihică, și că discernământul său este diminuat. Din cauză că ar fi fost lovit în zona capului cu ocazia

prinderii sale din data de 28 ianuarie 1998, ar fi fost nevoie să se interneze în spitalul psihiatric din Zam, unde ar fi fost îngrijit timp de o lună, până la data de 9 martie 1998. În timpul internării sale, simținduse mai în siguranță, acesta ar fi depus două plângeri împotriva polițiștilor, la datele de 21 și 23 februarie 1998, însă, în mod evident, a fost prea târziu pentru a obține o adeverință cu privire la leziunile cauzate cu 3 săptămâni mai devreme. În fine, martorul I. Șelaru i-ar fi declarat judecătorului că i-ar fi văzut pe polițiști agresându-l, însă judecătorul nu l-ar fi lăsat să termine și ar fi refuzat să consemneze această parte a declarației.

106. În ceea ce privește detenția sa în sala de reținere, reclamantul afirmă că ar fi avut mâinile legate cu cătușe de o bară metalică, a cărei descriere ar figura în Ordinul Inspectoratului General de Poliție nr. S/925/1994 privind sălile de reținere. Deoarece și-a petrecut întreaga noapte de 28 spre 29 ianuarie 1998 imobilizat în acest fel, i-ar fi fost imposibil să doarmă, să meargă la toaletă și să se hrănească. În acest sens, reclamantul găsește prea puțin credibile declarațiile date după mai mult de 4 ani de la incident de către polițiștii care l-au supravegheat cu această ocazie.

#### **b)Aprecierea Curții**

107. Curtea se confruntă cu două versiuni divergente ale circumstanțelor prinderii reclamantului și ale detenției sale din 28 până la 29 ianuarie 1998 la Comisariatul de Poliție din Hunedoara.

108. Prin urmare, sarcina sa este să își formeze o opinie cu privire la faptele denunțate de reclamant, analizând cu o atenție deosebită datele ce i-au fost furnizate de părți. i. În ceea ce privește prinderea reclamantului

#### **a)Latura materială**

109. În cauza de față, Curtea distinge două grupuri de elemente referitoare la circumstanțele exacte ale prinderii reclamantului din data de 28 ianuarie 1998. În primul rând, aceasta dispune de textul a două dintre cele 3 declarații date de un martor ocular, I. Șelaru, cu privire la evenimentele petrecute la data de 28 ianuarie 1998.

110. Analizând prima declarație din data de 28 ianuarie 1998 (paragraful 16 de mai sus), Curtea observă că martorul a declarat că nu este în măsură să indice cu certitudine care a fost reacția reclamantului la sosirea polițiștilor. Circumstanțele ce au caracterizat audierea martorului obligă Curtea să dea dovadă de prudență în evaluarea acestei declarații. În acest sens, este suficient să reamintim că I. Șelaru a fost condus la comisariatul de poliție în același timp cu reclamantul, din motive ce rămân incerte, că a dat declarația în fața ofițerilor ce aparțineau aceleiași unități de poliție, întocmai ca aceia care l-au prins pe reclamant, și că ulterior a fost lăsat liber.

111. În ceea ce privește cea de-a doua declarație dată de I. Șelaru ca martor în fața Tribunalului Județean Hunedoara (paragraful 66 de mai sus), dosarul lasă să se înțeleagă că aceasta a corespuns afirmațiilor reclamantului, însă, deoarece Guvernul a omis să prezinte referatul cu privire la desfășurarea ședinței, cuvintele exacte ale acestei depoziții rămân necunoscute.

112. În aceste circumstanțe, Curtea nu distinge niciun motiv de a se îndoii de veridicitatea relatării reclamantului, în măsura în care declarația scrisă de I. Șelaru în data de 10 mai 2000 (paragraful 13 de mai sus), pe care Guvernul a omis să o comenteze, corespunde cu cea dată de același martor în fața tribunalului județean cu privire la circumstanțele ce au caracterizat prinderea din data de 28 ianuarie 1998 și la încercările lipsite de izbândă de a le denunța judecătorului.

113. Această concluzie se impune cu atât mai mult cu cât Curtea Supremă de Justiție a calificat drept „contrar deontologiei, abuziv chiar” comportamentul polițiștilor în momentul prinderii reclamantului în luna ianuarie 1998. În opinia Curții, această recunoaștere a faptelor pretinse de reclamant vine să confirme declarația lui I. Șelaru. O astfel de constatare,

neurmată de o reacție din partea organelor judiciare, este capabilă să dea naștere unei prezumții de conivență sau, cel puțin, de asentiment din partea instanțelor naționale față de faptele reproșate agenților statului din perspectiva art. 3 din Convenție.

114. Declarațiile succesive ale lui I. Șelaru, dintre care una confirmă fără echivoc relatarea reclamantului, iar celelalte două nu o infirmă sub niciun aspect, în concordanță cu constatarea Curții Supreme de Justiție, precum și internarea reclamantului, la cererea sa, în spitalul din Zam, după 5 zile de la prinderea sa, constituie așadar primul grup de elemente relevante în analiza susținerilor reclamantului.

115. În ceea ce privește al doilea grup, acesta constă în elementele cunoscute numai de polițiștii care au participat la operațiunea din data de 28 ianuarie 1998. Dacă există documente referitoare la desfășurarea faptelor, trebuie constatat că ele sunt deținute de organele statului pârât. Pentru a susține afirmația că forța de care au făcut uz polițiștii pentru a-l aresta pe reclamant s-a limitat la utilizarea gazului lacrimogen și a cătușelor, ar fi trebuit ca poliția să se fi prezentat cu reclamantul la medic în momentul reținerii sale. În lipsa unui examen medical efectuat în acel moment, Guvernul își închide posibilitatea de a respinge susținerile referitoare la loviturile aplicate reclamantului în cap și în stomac.

116. Conștientă de necesitatea de a da dovadă de prudență în analiza evenimentelor cu beneficiul de a putea reveni [*Bubbins împotriva Regatului Unit*, nr. 50.196/99, § 147, CEDO 2005-II (extrase)], Curtea este pregătită să admită că, în anumite circumstanțe, poliția poate recurge la un anumit grad de forță, poate utiliza gaz lacrimogen și cătușe pentru a imobiliza un suspect.

117. Mai rămâne de aflat dacă, în speță, recurgerea la astfel de metode era indispensabilă. În circumstanțe precum cele din cauza de față, Curtea se cuvine să insiste în analiza sa asupra pregătirii arestării. În acest sens, ea observă că reclamantul era înscris la autoritățile publice ca suferind de psihopatie de tip iritabil-impulsiv din anul 1994 și că, potrivit afirmațiilor polițistului N.B. (paragraful 10 de mai sus), afecțiunea de care suferea reclamantul era cunoscută de serviciile de poliție de mai mulți ani.

118. De asemenea, Curtea constată că operațiunea condusă de poliție la data de 28 ianuarie 1998 a fost planificată, fiind vorba de organizarea unui flagrant delict asupra unei persoane cunoscute de serviciile de poliție. Cu toate acestea, nu pare să fi fost prevăzută nicio măsură specifică pentru a preveni riscurile inerente unei operațiuni care ar implica prinderea unei persoane ce prezenta tulburări comportamentale, care s-ar fi putut manifesta prin riposte agresive și a cărei capacitate de autocontrol, așa cum precizează raportul de expertiză din 26 martie 1998, era suprimată în timpul acestor episoade. În cazul concret, reclamantul fiind cunoscut, ar fi putut fi mobilizate forțe de poliție mai numeroase în vederea arestării sale sau, în absența acestei măsuri, s-ar fi putut folosi o furgonetă specială, pentru a evita să fie transportat în portbagajul mașinii de poliție.

119. În ceea ce privește loviturile ce i-au fost date în regiunea capului, din dosar reiese că, după 5 zile de la prima sa prindere, la data de 4 februarie 1998, reclamantul a fost internat la spitalul psihiatric din Zam. Totuși, Guvernul nu a depus la dosar copia dosarului reclamantului din momentul internării sale în acest spital, în ciuda cererii adresate de Curte la data de 19 martie 2002.

120. Astfel, omițând să supună partea interesată unui examen medical imediat după prinderea sa și să furnizeze informațiile obținute după 5 zile de la aceasta, Guvernul și-a anulat posibilitatea de a respinge susținerile reclamantului în ceea ce privește loviturile primite.

121. În aceste condiții, Curtea apreciază că reclamantul a suferit tratamente contrare art. 3 din Convenție.

### **β) Latura procedurală**

122. În ceea ce privește ancheta inițiată pornind de la plângerile depuse de reclamant, pentru a fi considerată eficientă, aceasta ar fi trebuit să includă, de exemplu, investigații detaliate și eficiente, care să conducă la stabilirea circumstanțelor exacte ale prinderii reclamantului și, dacă ar fi fost cazul, la identificarea și la pedepsirea vinovaților, precum și să permită accesul efectiv al reclamantului la procedura de anchetă (*Ay împotriva Turciei*, nr. 30.951/96, §§ 59-60, 22 martie 2005; *Pantea împotriva României*, menționată mai sus, § 199).

123. Curtea reamintește că a statuat deja în mai multe cauze împotriva României că anchetele conduse de procurorii militari ridicau îndoieli serioase prin faptul că aceștia nu erau independenți prin raportare la polițiștii pe care trebuia să îi cerceteze (*Barbu Anghelescu împotriva României*, nr. 46.430/99, § 67, 5 octombrie 2004; *Bursuc împotriva României*, nr. 42.066/98, § 107, 12 octombrie 2004).

124. În acest sens, Curtea constată că, în ciuda stării vulnerabile a reclamantului, procurorul militar s-a limitat la a constata în rezoluția sa de neîncepere a urmăririi penale din 22 mai 1998 că partea interesată nu prezentase niciun certificat medical în sprijinul susținerilor sale. Astfel, procurorul nu a considerat necesar să identifice alți martori în afara polițiștilor care să fi participat la prinderea din 28 ianuarie 1998, nici să audieze martorii ce fuseseră identificați, cum ar fi I. Șelaru, pentru a stabili desfășurarea exactă a incidentului în discuție. De asemenea, procurorul nu i-a audiat nici pe membrii familiei reclamantului și a omis să cerceteze dacă dosarul părții interesate de la spitalul psihiatric din Zam conținea precizări referitoare la susținerile sale de rele tratamente.

125. Dacă din dosarul anchetei reiese că polițiștii cercetați au dat declarații, Curtea se află în imposibilitatea de a stabili dacă procurorul a putut să îi interogheze el însuși sau dacă era vorba de depoziții scrise ce îi fuseseră comunicate, conform practicii obișnuite folosite atunci când sunt puși sub acuzare polițiști. Dosarul nu lasă să se înțeleagă nici dacă aceste depoziții au fost date în cadrul procedurii pornite împotriva reclamantului sau cu privire la plângerea acestuia împotriva polițiștilor. În plus, Curtea observă că nicio confruntare între reclamant și aceștia nu a fost organizată, deși relatările lor referitoare la evenimentele din 28 ianuarie 1998 erau divergente în puncte esențiale.

126. Rezoluția de neîncepere a urmăririi penale din 22 mai 1998 reflectă, pe de altă parte, aceste lipsuri, în măsura în care procurorul s-a mulțumit să rezume în cadrul acesteia faptele pe care le considera stabilite, fără nicio trimitere la probele ce fuseseră strânse în cadrul anchetei și fără nicio analiză a acestora. În ceea ce îl privește pe procurorul ierarhic superior, acesta a confirmat neînceperea urmăririi penale, tot fără a o motiva.

127. În concluzie, ancheta efectuată cu privire la plângerile penale ale reclamantului a dus la o rezoluție de neîncepere a urmăririi penale bazată exclusiv pe declarația părții interesate din 20 martie 1998 și pe probe neidentificate în rezoluția respectivă. În opinia Curții, această anchetă este departe de a respecta cerințele de eficiență și efectivitate pe care le impune art. 3 din Convenție (*Sultan Öner și alții împotriva Turciei*, nr. 73.792/01, §§ 139-143, 17 octombrie 2006).

128. Aceste elemente îi sunt suficiente Curții pentru a constata, ținând cont de condițiile în care s-a desfășurat prinderea reclamantului în data de 28 ianuarie 1998, încălcarea art. 3 din Convenție, atât sub aspectul laturii sale materiale, cât și pe latura sa procedurală.

## **ii. În ceea ce privește detenția din 28 până la 29 ianuarie 1998 la Comisariatul de Poliție din Hunedoara**

### **a) Latura materială**

129. În acest moment, Curtea trebuie să analizeze condițiile în care reclamantul afirmă că ar fi petrecut noaptea de 28 spre 29 ianuarie 1998 în sala de reținere a Comisariatului de Poliție din Hunedoara. Curtea se arată deosebit de preocupată de

susținerile reclamantului, având în vedere circumstanțele ce au caracterizat prinderea părții interesate și starea sa psihică. Sub acest din urmă aspect, Curtea constată că antecedentele medicale ale reclamantului fuseseră aduse la cunoștința polițiștilor de către acesta, după cum se arată în procesul-verbal întocmit cu ocazia plasării sale în sala de reținere.

130. În acest context, Curtea apreciază că este important să reamintească faptul că interdicția generală enunțată la art. 3 din Convenție le impune autorităților naționale obligația de a veghea asupra sănătății și confortului general ale unui deținut, ceea ce presupune, printre altele, obligația de a-l hrăni corespunzător (vezi *Ilașcu și alții împotriva Moldovei și Rusiei* [MC], nr. 48.787/99, § 451, CEDO 2004-VII; *Moisejevs împotriva Letoniei*, nr. 64.846/01, § 78, 15 iunie 2006).

131. Curtea observă în continuare că nu au apărut controverse între părți cu privire la faptul că în sala de reținere în care reclamantul a fost ținut singurul mobilier erau niște bănci metalice, precum și o bară metalică a cărei destinație era să permită legarea cu ajutorul cătușelor a persoanelor violente. Referitor la acest lucru, Curtea face trimitere la constatările Comitetului European pentru Prevenirea Torturii referitoare la echiparea defectuoasă a sălilor de reținere, precum și la practica ce consta în legarea cu cătușe de diversele piese de mobilier a persoanelor reținute în aceste săli (paragraful 89 de mai sus).

132. Curtea nu consideră necesar să mai insiste asupra susținerilor reclamantului, contestate de Guvern, conform cărora acesta a fost lipsit de hrană în timpul nopții și nu a putut merge la toaletă.

133. Într-adevăr, Curții îi este suficient să constate faptul că reclamantul și-a petrecut noaptea următoare prinderii sale într-o sală prevăzută numai cu bănci metalice, vădit nepotrivită pentru detenția unei persoane ce prezenta probleme medicale precum cele de care suferea reclamantul, și fără niciun examen medical.

134. Ținând cont de vulnerabilitatea reclamantului, prins cu câteva ore mai înainte în condiții pe care Curtea le-a considerat contrare art. 3 din Convenție, aceasta consideră că starea de angoasă inerentă condițiilor descrise a fost fără îndoială exacerbată de faptul că supravegherea sa a fost încredințată unor polițiști ce participaseră la prinderea sa.

135. Aceste considerente determină Curtea să constate că condițiile în care reclamantul a fost ținut în noaptea de 28 spre 29 ianuarie 1998 în sala de reținere a Comisariatului de Poliție din Hunedoara au constituit un tratament degradant, contrar art. 3 din Convenție.

### **β) Latura procedurală**

136. În ceea ce privește ancheta începută în urma celor două plângeri ale reclamantului prin care acesta denunța, printre altele, condițiile de detenție din sala de reținere și, în mod special, faptul că a fost ținut cu cătușe întreaga noapte, Curtea nu distinge niciun element capabil să ducă la o concluzie diferită de cea la care a ajuns cu privire la susținerile de rele tratamente aplicate cu ocazia prinderii reclamantului, și anume că această anchetă a fost lipsită de efectivitatea impusă de art. 3 din Convenție. Referitor la acest lucru, Curtea se limitează la a constata că rezoluția de neîncepere a urmăririi penale din 22 mai 1998 nu conține nicio trimitere la afirmațiile reclamantului referitoare la condițiile materiale de detenție din sala de reținere a Comisariatului de Poliție din Hunedoara.

137. Pe scurt, este cazul să se constate încălcarea art. 3 din Convenție, sub aspectul laturii sale materiale, precum și pe latura sa procedurală, din cauza condițiilor în care a fost ținut reclamantul în noaptea de 28 spre 29 ianuarie 1998 și a ineficienței anchetei referitoare la acestea, desfășurată de parchetul militar teritorial.

## **2. Prinderea reclamantului la data de 11 martie 1998 și detenția sa până la data de 4 iunie 1998 la Comisariatul de Poliție din Deva**

### **a) Argumentele părților**

138. Reclamantul susține că ar fi suferit rele tratamente la data de 11 martie 1998: câțiva polițiști ar fi pătruns ilegal în apartamentul său, l-ar fi tras afară și l-ar fi snopit în bătaie cu lovituri de picioare, apoi l-ar fi condus la comisariat în lipsa unui mandat de arestare. În ceea ce privește regimul detenției sale până la data de 4 iunie 1998, reclamantul susține că ar fi fost imobilizat timp de 16 zile cu ajutorul dispozitivului „T”, cu picioarele și mâinile prinse în lanțuri, că ar fi petrecut restul de 81 de zile de detenție cu picioarele prinse în lanțuri și că, ocazional, ar fi fost legat de pat. În timpul acestor 81 de zile nu și-ar fi putut vedea familia și nu ar fi putut beneficia de asistență medicală adecvată, ceea ce i-ar fi determinat o situație de dependență, frustrare, umilință și de angoasă. Pe tot parcursul perioadei în care ar fi fost legat de pat, nu ar fi putut să se spele, să mănânce singur sau să meargă la toaletă și să se miște și ar fi fost nevoit să apeleze la colegii săi de celulă pentru a-și satisface nevoile fiziologice. Această situație i-ar fi cauzat o suferință și o umilință teribilă, pe care o califică drept tortură. În fine, el susține că în timpul procesului său penal, a fost dus în fața Tribunalului Județean Hunedoara cu cătușe la mâini și cu lanțuri la picioare și că aceste dispozitive de imobilizare nu i-au fost scoase în timpul ședințelor publice. El consideră că expunerea sa în acest mod în fața judecătorilor, a avocaților, a familiei sale și a altor persoane constituie un tratament degradant.

139. Reclamantul mai susține că plângerile sale referitoare la relele tratamente ce i-ar fi fost aplicate cu ocazia prinderii sale din data de 11 martie 1998 nu au făcut obiectul unor investigații din partea autorităților naționale competente.

140. Guvernul subliniază caracterul periculos al reclamantului, care ar fi fost pregătit să recurgă la acte de violență de îndată ce nu se mai afla într-o situație familiară și ale cărui reacții ar fi fost disproporționate cu situația cu care era confruntat. Guvernul califică psiopatia de care suferă reclamantul drept boală psihică și susține că această boală este capabilă să îi accentueze înclinația spre violență. La data de 11 martie 1998, petentul i-ar fi amenințat cu un briceag pe polițiștii veniți să îl aresteze și chiar l-ar fi lovit pe unul dintre ei cu un topor. Polițiștii nu ar fi făcut uz excesiv de forță, având în vedere caracterul periculos, violent și antisocial al reclamantului. Guvernul recunoaște totuși că, în lipsa unei anchete oficiale asupra circumstanțelor prinderii, este greu de evaluat gradul de forță utilizată împotriva reclamantului în momentul ridicării sale. În ceea ce privește condițiile de detenție, Guvernul afirmă că reclamantul a avut picioarele legate cu lanțuri timp de 10 zile, și nu 81 de zile, drept sancțiune pentru diferitele abateri de la regulamentul de ordine interioară al instituției de detenție în care fusese plasat. Această sancțiune ar fi avut ca scop protejarea persoanelor deținute în aceeași celulă, și nu umilirea sau înjosirea reclamantului. În timpul detenției sale, reclamantul ar fi putut să meargă în mod liber la toaletă; el ar fi beneficiat de asistență medicală adecvată și ar fi primit de 8 ori vizita medicului instituției. În plus, el ar fi avut contacte cu familia sa, deoarece a primit de la aceasta 3 pachete.

141. Reclamantul consideră că numărul de polițiști prezenți la reținerea sa era în mod evident disproporționat față de scopul urmărit, și anume obligarea sa de a prezenta în fața parchetului adeverințele medicale cerute. Polițiștii l-ar fi hărțuit pentru a-l face să cedeze din punct de vedere psihic și, astfel, ar fi dat poliției un motiv să îl aresteze. Reclamantul reiterează faptul că a avut picioarele legate cu lanțuri în cele 81 de zile de detenție la Comisariatul de Poliție din Deva și susține că acest regim este contrar standardelor internaționale în materie de persoane deținute, printre care și anexa la Recomandarea nr. R (87) 3 din 12 februarie 1987 a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei, și nu se putea justifica. În ceea ce privește reacțiile sale de irascibilitate, consecință a handicapului său atestat de autoritățile medicale încă din anul 1994, reclamantul susține că nu a primit un tratament medical adecvat, capabil să îi stabilizeze starea psihică, ci i s-au prescris de către medicul instituției de detenție numai calmante utilizate în caz de insomnie.

#### **b)Aprecieria Curții**



142. Ca și în cazul circumstanțelor ce au caracterizat prima prindere a reclamantului și detenția sa din 28 până la 29 ianuarie 1998, Curtea observă că versiunile părților în ceea ce privește desfășurarea faptelor diferă sub aspecte esențiale. Astfel, spre deosebire de reclamant, Guvernul susține că utilizarea forței la prinderea sa a fost necesară tocmai din cauza reacției petentului față de polițiști și că forța folosită a rămas proporțională cu opoziția manifestată de acesta. În plus, regimul aplicat reclamantului în timpul detenției sale la centrul de detenție al Comisariatului Central de Poliție din Deva ar fi fost justificat de comportamentul său violent. i. În ceea ce privește condițiile prinderii

#### **α) Latura materială**

143. În analizarea circumstanțelor ce au caracterizat prinderea reclamantului din data de 11 martie 1998, sarcina Curții se dovedește a fi deosebit de dificilă deoarece, după cum admite și Guvernul în observațiile sale, autoritățile naționale nu au efectuat investigații referitoare la susținerile de rele tratamente formulate de reclamant. Prin urmare, Curtea se vede constrânsă să își limiteze analiza la documentele depuse de părți la dosar, înțelegându-se faptul că va putea trage concluzii din absența investigațiilor, în măsura în care elementele pe care le deține nu îi permit să stabilească în mod clar și neechivoc desfășurarea faptelor contestate. 144. În speță, Curtea observă că, astfel cum a afirmat reclamantul, după ce l-au imobilizat, polițiștii i-au aplicat lovituri de picioare înainte să îl conducă la comisariatul de poliție. Această versiune a faptelor, menținută în mod constant de către reclamant în fața autorităților interne, în special în depozițiile sale în fața procurorului din data de 11 martie 1998, este susținută de declarațiile celor 2 martori oculari, mama părții interesate și domnul Stoica (paragrafele 29-30). În declarațiile lor din data de 10 mai 2000, cei 2 martori au afirmat într-adevăr că i-au văzut pe polițiști lovindu-l cu picioarele pe reclamant.

145. Curtea nu distinge motive pentru a pune la îndoială credibilitatea acestor declarații, cu atât mai mult cu cât, pe de o parte, Guvernul admite că a fost folosită forța în vederea imobilizării reclamantului și, pe de altă parte, deoarece este imposibil, în absența unei anchete, să se stabilească dacă forța utilizată cu această ocazie a fost proporțională cu comportamentul reclamantului. Desigur, acesta din urmă a fost văzut de un medic chiar în ziua arestării sale preventive. Totuși, Curtea nu este sub nicio formă convinsă de caracterul riguros și aprofundat al examenului practicat cu această ocazie. Într-adevăr, spre deosebire de situația altor deținuți, fișa acestui examen medical nu indică ora la care a avut loc. În plus, singurele mențiuni înscrise în registrul medical se referă la antecedentele medicale ale reclamantului și constată faptul că acesta putea suporta condițiile de privare de libertate. Astfel, nu se menționează rezultatul exact al investigațiilor și nici actele medicale efectuate la acest examen, pe baza cărora medicul a evaluat aptitudinea reclamantului de a suporta detenția înainte de a-l declara „apt de detenție“. În final, Curtea acordă o importanță deosebită faptului că medicul nu a precizat că l-ar fi examinat cu stetoscopul pe reclamant și nici nu a constatat în mod formal lipsa urmelor de violență de pe corpul părții interesate, lipsa mențiunilor în acest sens neputând în sine, în circumstanțe precum cele ce au caracterizat reținerea reclamantului, să infirme susținerile acestuia.

146. Curtea reamintește că nivelul probatoriului impus de art. 3 poate fi atins prin intermediul unei sume de indicii suficient de grave, exacte și concordante, așa cum este cazul în speță. Într-adevăr, în aprecierea sa, Curtea nu poate face abstracție de faptul că autoritățile naționale sunt cele care dețin singurul mijloc de probă care ar putea să confirme sau să infirme aceste susțineri, și anume caseta video înregistrată în momentul prinderii reclamantului. Or, acest mijloc de probă nu i-a fost prezentat Curții, iar explicația Guvernului, care susține că ar fi distrus caseta video deoarece nu putea fi folosită ca probă în procesul penal al reclamantului, nu convinge Curtea, din moment ce Guvernul nu a furnizat nici decizia autorității competente de a o distruge și nici actul procedural care să ateste

executarea acestei decizii, și nici nu a formulat vreun comentariu cu privire la originea înregistrării cu prinderea reclamantului prezentată la televiziune (paragraful 38 de mai sus).

În acest sens, Curtea consideră că este cazul să reamintească faptul că, atunci când numai statul pârât are acces la informațiile care ar putea confirma sau infirma susținerile unui reclamant, faptul că acesta nu furnizează aceste informații, fără a oferi vreo justificare satisfăcătoare pentru omisiunea sa, îi poate permite Curții să tragă concluzii referitoare la temeinicia susținerilor reclamantului (*Akkum și alții*, menționată mai sus, § 209).

147. În speță, având în vedere tulburările de personalitate pe care le prezenta reclamantul, precum și propria versiune a faptelor, Curtea poate admite, astfel cum a procedat și în ceea ce privește prinderea din 28 ianuarie 1998, că recurgerea la un anumit grad de forță pentru a-l dezarma pe reclamant ar fi putut fi impusă de reacția părții la încercările forțelor de ordine de a executa un mandat de aducere. Cu toate acestea, având în vedere că în speță nu era vorba de o operațiune inopinantă și că tulburările de personalitate ale reclamantului erau cunoscute de forțele de ordine, Curtea nu își poate explica de ce autoritățile nu au luat nicio măsură pentru a preveni eventualele riscuri. Dimpotrivă, acțiunile polițiștilor care s-au prezentat la domiciliul reclamantului în jurul orei 5,00 dimineața, îmbrăcați în civil, fără mandat de percheziție sau de aducere, au determinat în mod sigur o creștere a nivelului de tensiune, făcând astfel previzibilă opoziția reclamantului.

148. Tocmai din cauza acestui comportament inițial al polițiștilor, în speță, reacția ulterioară a reclamantului nu ar putea simplifica sarcina probei ce îi revine Guvernului, care trebuie să demonstreze că forța folosită în timpul intervenției nu a fost excesivă sau disproporționată (vezi, *per a contrario*, *Abdulkadir Aktaş împotriva Turciei*, nr. 38.851/02, § 83, 31 ianuarie 2008).

149. Curtea observă că incidentul în cauză a fost menționat de instanțele interne numai cu ocazia procedurii penale îndreptate împotriva reclamantului pentru acuzația de trafic de mercur și cea de ultraj verbal. Or, hotărârile instanțelor naționale nu reușesc să convingă asupra proporționalității forței utilizate de organele de poliție deoarece, pe de o parte, măsurile luate de polițiști pentru a-l imobiliza pe reclamant nu au fost deloc descrise în cadrul acestora, iar, pe de altă parte, probele ce au stat la baza declarării reclamantului ca vinovat de infracțiunea de ultraj nu au fost precizate.

150. În aceste condiții, în lipsa unei anchete oficiale și efective cu privire la susținerile reclamantului, astfel cum recunoaște Guvernul în observațiile sale, Curții îi este imposibil să stabilească dacă forța utilizată a rămas proporțională cu opoziția manifestată de reclamant.

151. Situația ar fi putut fi alta dacă reclamantul ar fi fost supus înainte de încarcerarea sa unui examen medical conform legii, în urma căruia medicul ar fi constatat în mod categoric lipsa oricăror urme de violență pe corpul său. Întrucât Guvernul nu a furnizat elemente care să poată respinge susținerile reclamantului în ceea ce privește caracterul excesiv al forței utilizate pentru a-l imobiliza, Curtea nu poate decât să constate temeinicia capătului de cerere.

152. Curtea subliniază și că, în decizia sa din 20 februarie 2000, Curtea Supremă de Justiție a calificat drept abuzive acțiunile polițiștilor cu ocazia prinderii reclamantului. Pentru Curte, această constatare confirmă nu numai realitatea faptelor susținute de partea interesată, ci și lipsa de proporționalitate dintre intervenția forțelor de ordine și opoziția manifestată de reclamant.

153. Aceste motive îi sunt suficiente Curții pentru a concluziona în sensul că, la prinderea sa, reclamantul a fost victima unui recurs excesiv la forță, constând în lovituri aplicate acestuia, acte de violență ce constituie tratamente inumane. Prin urmare, a avut loc încălcarea art. 3 din Convenție sub aspectul laturii sale materiale, din cauza circumstanțelor ce au caracterizat prinderea reclamantului în data de 11 martie 1998.

#### **β) Latura procedurală**

154. În decizia sa asupra admisibilității din data de 14 decembrie 2004, Curtea a observat că reclamantul denunțase de mai multe ori autorităților relele tratamente suferite la data de 11 martie 1998, fără ca acest lucru să determine o anchetă în acest sens.

155. În aceste condiții, Curtea consideră că lipsa totală de reacție a autorităților sesizate cu pretențiile reclamantului în ceea ce privește prinderea sa din data de 11 martie 1998 constituie, fără nicio îndoială, o încălcare a art. 3 din Convenție sub aspectul laturii sale procedurale.

## **ii. În ceea ce privește condițiile de detenție la Comisariatul de Poliție din Deva**

### **a) Latura materială**

156. Curtea constată că relele tratamente denunțate de reclamant constau în imobilizarea sa cu ajutorul dispozitivului „T” timp de cel puțin 16 zile și prin legarea lanțurilor la picioare în timpul celor 81 de zile petrecute în arest preventiv la Comisariatul de Poliție din Deva. În plus, reclamantul se plânge că nu a primit îngrijiri medicale adecvate stării sale de sănătate. În fine, el susține o încălcare distinctă a art. 3 din Convenție din cauza prezentării sale în fața Tribunalului Județean Hunedoara cu cătușe la mâini și cu lanțuri la picioare.

157. În speță, informațiile cuprinse în adresa din data de 19 noiembrie 1999 a Inspectoratului Județean de Poliție Hunedoara îi permit Curții să stabilească faptul că, în lunile martie și aprilie 1998, pe când se afla la Comisariatul de Poliție din Deva, reclamantul a fost supus unei sancțiuni cu izolarea celulară pentru 25 de zile, măsură însoțită de fiecare dată de imobilizarea sa cu ajutorul cătușelor la mâini și al lanțurilor la picioare. Din această adresă mai reiese că ambele măsuri în discuție i-au fost aplicate reclamantului ca sancțiune pentru diferite abateri de la regulamentul de ordine interioară.

158. De asemenea, din adresa menționată mai sus reiese că în timpul detenției sale la comisariatul de poliție, reclamantul a fost imobilizat cu ajutorul cătușelor la mâini sau al lanțurilor la picioare de fiecare dată când a fost dus la interogatoriu, precum și „cu alte ocazii, pentru a-l împiedica de la acțiuni agresive și de la automutilare” (paragraful 44 de mai sus). Pe de altă parte, Curtea observă că, în adresa sa din data de 11 iunie 2002, Direcția Generală a Penitenciarelor nu a exclus posibilitatea ca reclamantul să fi avut picioarele și mâinile legate cu ajutorul dispozitivului „T” în timpul celor 81 de zile petrecute în detenție la Comisariatul de Poliție din Deva (paragraful 50 de mai sus) și că Guvernul nu a comentat acest document.

159. În aceste circumstanțe, din moment ce elementele de probă menționate mai sus susțin la prima vedere versiunea prezentată de reclamant, Curtea consideră că Guvernului îi revine obligația de a preciza care au fost măsurile de constrângere aplicate reclamantului, precum și durata lor, comunicându-i procesele-verbale referitoare la episoadele în care comportamentul reclamantului ar fi făcut necesară imobilizarea sa. Or, astfel de documente nu i-au fost prezentate, astfel încât Curtea nu poate stabili cu exactitate numărul de zile în care reclamantul a fost imobilizat cu lanțuri. În orice caz, Curtea nu va mai insista asupra acestei chestiuni, dat fiind faptul că, în cauza de față, îi este suficient să constate că măsurile de constrângere în discuție i-au fost aplicate reclamantului nu doar o dată, dar și pe perioade lungi în timpul detenției sale la Comisariatul de Poliție din Deva.

160. Prin urmare, Curtea consideră a fi un fapt cert faptul că, în perioada incriminată, reclamantul a fost plasat în izolare celulară timp de 25 de zile și că a fost imobilizat de mai multe ori și timp de mai multe zile cu ajutorul cătușelor la mâini și al lanțurilor la picioare, precum și cu ajutorul dispozitivului „T”. În plus, deoarece Guvernul nu a contestat versiunea reclamantului, Curtea consideră de asemenea un lucru deja stabilit faptul că, în prezentările sale în fața Tribunalului Județean Hunedoara, în cadrul ședințelor de judecată, reclamantului i s-a impus să poarte lanțuri la picioare și cătușe.

161. În trecut, Curtea a avut ocazia de a analiza compatibilitatea utilizării cătușelor și a altor instrumente de constrângere cu dispozițiile art. 3 din Convenție. Astfel, ea a statuat că recurgerea la astfel de mijloace de constrângere nu ridică în mod normal nicio problemă în ceea ce privește art. 3 atunci când ea este legată de o detenție legală și nu este însoțită de utilizarea forței sau expunerea în public dincolo de ceea ce se poate considera ca necesar în limite rezonabile. În acest sens, trebuie luat în considerare, de exemplu, înlăturarea pericolului ca persoana să fugă sau să producă vătămări sau alte prejudicii (*Raninen împotriva Finlandei*, menționată mai sus, p. 2.822, § 56; *Mathew împotriva Olandei*, nr. 24.919/03, § 180, CEDO 2005-IX).

Atunci când s-a recurs la mijloace de constrângere, Curții îi revine obligația de a stabili dacă nu s-a depășit, în ceea ce privește utilizarea forței, gradul de proporționalitate impus de comportamentul reclamantului (*Koutcherouk împotriva Ucrainei*, nr. 2.570/04, §§ 140-145, CEDO 2007-...). În ceea ce privește analiza necesității de a imobiliza persoanele deținute în afara mediului penitenciar, Curtea acordă o importanță deosebită circumstanțelor fiecărei spețe în parte și se pliază unei analize de la caz la caz (*Gorodnitchev împotriva Rusiei*, nr. 52.058/99, § 102, 24 mai 2007).

162. În speță, Curtea constată mai întâi că, potrivit afirmațiilor Guvernului, izolarea celulară și imobilizarea reclamantului au fost aplicate drept sancțiuni, în special pentru faptul că a distrus componente ale sistemului de iluminat natural din celulă, pentru că a proferat amenințări împotriva celorlalți deținuți, pentru că a lovit în ușa și că a scos țipete.

163. Totuși, Curtea reamintește că tratamentul denunțat ca fiind contrar art. 3 din Convenție a constat nu numai în imobilizarea reclamantului cu ajutorul cătușelor, dar și în utilizarea lanțurilor la picioare pe o perioadă de timp care, în mod evident, a depășit cele 25 de zile de izolare celulară impuse reclamantului.

164. Curtea nu dispune de niciun raport de incident care, potrivit afirmațiilor Guvernului, ar fi făcut necesare izolarea și imobilizarea reclamantului. Astfel, Guvernul nu a prezentat nici procesele-verbale referitoare la aceste episoade, nici fișele medicale întocmite cu aceste ocazii, deși a susținut în observațiile sale că reclamantul fusese examinat de un medic înainte de plasarea sa în izolare celulară. Omitând să trimită aceste documente, Guvernul și-a suprimat încă de la început posibilitatea de a dovedi că măsurile de constrângere aplicate reclamantului au fost impuse de comportamentul acestuia și că perioada în care au fost aplicate aceste măsuri nu depășise strictul necesar pentru a-l disciplina pe reclamant.

165. În orice caz, admitând chiar că, din cauza tulburărilor sale comportamentale, reclamantul ar fi putut să se manifeste în modul descris de Guvern, Curtea nu poate admite argumentele acestuia în ceea ce privește necesitatea de a-l imobiliza. Într-adevăr, ea consideră ca lipsită de relevanță justificarea întemeiată pe necesitatea de a-i proteja pe codeținuți împotriva manifestărilor agresive ale reclamantului, deoarece plasarea în izolare celulară ar fi fost mai mult decât suficientă în acest scop.

166. Dacă reclamantul reprezenta un pericol pentru propria persoană, astfel cum susține Guvernul, Curtea remarcă faptul că plasarea în izolare celulară și imobilizarea părții în cauză, în lipsa unui examen medical prealabil care să permită stabilirea compatibilității stării sale psihice cu o astfel de măsură și, la modul mai general, aptitudinea sa pentru viața în detenție, departe de a se dovedi necesare, ridică o problemă distinctă în ceea ce privește obligațiile ce le revin statelor în temeiul art. 3 din Convenție.

167. Într-adevăr, astfel cum a mai afirmat Curtea în mai multe rânduri, autoritățile au obligația de a proteja sănătatea persoanelor private de libertatea lor și, în acest context, lipsa îngrijirilor medicale adecvate poate constitui un tratament contrar art. 3 din Convenție (*Kudla împotriva Poloniei* [MC], nr. 30.210/96, § 94, CEDO 2000-XI; *Keenan împotriva Regatului Unit*, nr. 27.229/95, § 111, CEDO 2001-III).

168. În speță, reclamantul prezenta la data evenimentelor severe tulburări de personalitate care, conform raportului de expertiză psihiatrică din 26 martie 1998 al Laboratorului județean de medicină legală din Hunedoara, presupuneau „o diminuare a câmpului conștiinței” și „o nevoie imperioasă de a se manifesta într-un mod agresiv și antisocial” (paragraful 82 de mai sus), care îl lipseau de autocontrol în timpul acestor episoade. În plus, în aceste condiții, discernământul său era diminuat. Or, atât existența tulburărilor de personalitate la reclamant, cât și modul în care acestea se manifestau, erau cunoscute de autorități cu mult timp înainte de examenul psihiatric din 26 martie 1998 (paragrafele 10, 80-83 de mai sus).

169. Curtea observă în continuare că reclamantul a fost plasat în izolare celulară și imobilizat de două ori pentru o perioadă totală de cel puțin 25 de zile, fără ca autoritățile să fi cerut în prealabil opinia unui medic psihiatru. În ceea ce privește expertiza psihiatrică din 26 martie 1998, ea avea ca unic scop să stabilească dacă reclamantul avea discernământ, în contextul faptelor de care era acuzat.

În plus, niciun element din dosar nu indică faptul că reclamantul ar fi beneficiat de un control psihiatric în perioada petrecută în izolare celulară. Dimpotrivă, din adresa din data de 19 noiembrie 1999 a Inspectoratului Județean de Poliție Hunedoara reiese că singurele persoane autorizate să îl viziteze pe reclamant au fost șeful departamentului de cercetări penale și ofițerul responsabil cu persoanele deținute.

170. Pe scurt, Curtea consideră că, având în vedere antecedentele medicale ale reclamantului, tulburările comportamentale care s-au manifestat imediat după arestarea sa preventivă și care ar fi putut să pună în pericol propria persoană a reclamantului, autorităților le revenea sarcina de al supune de îndată unui examen efectuat de un medic psihiatru pentru a determina compatibilitatea stării sale psihice cu detenția, precum și măsurile terapeutice ce trebuiau luate în cazul său special.

171. În ceea ce privește perioadele în care reclamantul a avut picioarele legate cu lanțuri, Curții îi este suficient să constate că Guvernul nu a adus nicio justificare pentru această măsură.

172. Guvernul nu a încercat nici să dovedească necesitatea de a-l imobiliza pe reclamant în timpul înfățișărilor sale la Tribunalul Județean Hunedoara cu lanțuri la picioare și cătușe la mâini. În ceea ce o privește, Curtea ar fi pregătită să admită că antecedentele medicale ale reclamantului dădeau motive de îngrijorare față de existența unui risc de violență și că, în aceste circumstanțe, utilizarea cătușelor nu ridică o problemă din perspectiva art. 3 din Convenție. Cu toate acestea, în lipsa oricărei justificări din partea Guvernului, ea consideră că acest risc ar fi putut fi acoperit prin întărirea escortei care îl însoțea pe reclamant și că, prin urmare, recurgerea la lanțuri pentru a imobiliza picioarele reclamantului a avut ca obiect limitarea mișcării părții într-un mod nerezonabil (*Gorodnitchev*, menționată mai sus, § 105). La aceasta se adaugă caracterul public necontestat al măsurii în cauză.

173. Pentru a încheia, Curtea consideră că Guvernul nu a arătat motivele relevante capabile să convingă că, în speță, măsurile de constrângere aplicate reclamantului în timpul detenției sale la Comisariatul de Poliție din Deva au fost necesare. Prin urmare, imobilizarea părții interesate timp de cel puțin 25 de zile cu ajutorul cătușelor și lanțurilor, precum și păstrarea prelungită a lanțurilor la picioare, constituie un tratament contrar art. 3 din Convenție.

174. Curtea se arată în mod deosebit preocupată de utilizarea lanțurilor, în ciuda consensului care există la nivel european în ceea ce privește caracterul din punct de vedere obiectiv inuman și degradant al acestor mijloace de constrângere (vezi în acest sens anexa la Recomandarea nr. R (87) 3 din 12 februarie 1987 a Comitetului de miniștri al Consiliului Europei). Aplicate pentru o perioadă atât de lungă, însoțite de situații atât de umilitoare

precum imposibilitatea de a se spăla și cea de a-și satisface nevoile fiziologice fără ajutorul altor persoane și provocând dureri acute, aceste măsuri trebuie calificate, în opinia Curții, drept tratament inuman. Fără îndoială, consecințele acestui tratament au fost amplificate de lipsa unui control medical adecvat, având în vedere starea psihică vulnerabilă a reclamantului, precum și de expunerea părții interesate în public, în fața instanței, cu picioarele legate cu lanțuri.

175. Pe de altă parte, Curtea apreciază că, omițând să îl supună pe reclamant unui examen medical în vederea stabilirii compatibilității stării sale psihice cu detenția, autoritățile și-au încălcat obligațiile care le sunt impuse de art. 3 din Convenție în materie de protecție a sănătății și a confortului persoanelor deținute, în special prin acordarea unor îngrijiri medicale adaptate stării lor.

176. Rezultă că, în speță, a avut loc încălcarea art. 3 din Convenție din cauza circumstanțelor ce au caracterizat detenția reclamantului la Comisariatul de Poliție din Deva, în perioada 11 martie-4 iunie 1998.

### **β) Latura procedurală**

177. Referitor la acest capăt de cerere, Guvernul i-a reproșat reclamantului, încă din stadiul analizei inițiale a admisibilității, că a omis să aducă la cunoștința parchetului competent doleanțele sale referitoare la condițiile materiale de detenție impuse în Comisariatul de Poliție din Deva în perioada 11 martie-4 iunie 1998 (*Rupa împotriva României* (dec.), nr. 58.478/00, 14 decembrie 2004, § 91).

178. Curtea apreciază că poate să revină asupra argumentului inițial pe care Guvernul l-a extras din nesesizarea parchetului referitor la această parte a cererii, având în vedere legătura strânsă pe care argumentul îl prezintă cu temeinicia acestui capăt de cerere din perspectiva laturii procedurale a art. 3 din Convenție. În acest context, Curtea constată că, printre numeroasele petiții pe care reclamantul le-a adresat autorităților pentru a denunța condițiile de detenție la Comisariatul de Poliție din Deva, cea pe care a trimis-o la Parlament a fost retransmisă Parchetului de pe lângă Tribunalul Județean Hunedoara, iar cea cu care l-a sesizat pe Președintele Republicii, Parchetului de pe lângă Curtea Supremă de Justiție. Curtea mai observă că Codul de procedură penală român obligă foarte clar procurorul să facă cercetări cu privire la susținerile de rele tratamente și de tortură, chiar și în lipsa unei plângeri penale formale din partea victimei, atunci când află prin orice mijloace că a fost comisă o astfel de infracțiune (paragraful 86 de mai sus). Or, în speță, deși plângerile cu care reclamantul a sesizat Camera Deputaților și Președintele Republicii au fost aduse la cunoștința organelor de urmărire penală, parchetul nu a pornit nicio anchetă pentru a stabili veridicitatea gravelor acuzații de rele tratamente cu care a fost sesizat și, dacă ar fi fost cazul, pentru a stabili identitatea persoanelor vinovate.

179. Astfel, Curtea apreciază că a avut loc încălcarea art. 3 din Convenție și sub aspectul laturii sale procedurale, din cauza lipsei de reacție a organelor de urmărire penală față de susținerile reclamantului referitoare la condițiile materiale ale detenției sale la Comisariatul de Poliție din Deva.

### **III. Asupra pretensei încălcări a art. 3 coroborat cu art. 13 din Convenție**

180. Reclamantul pretinde că lipsa unei anchete eficiente cu privire la susținerile sale de rele tratamente l-a lipsit de accesul la o instanță care să poată statua asupra cererii sale de despăgubire și invocă în acest sens art. 6 § 1 din Convenție.

181. În contextul susținerilor de încălcare a art. 3 din Convenție, Curtea a considerat întotdeauna că ar trebui să analizeze capetele de cerere ce țin de inexistența, de nelegalitatea sau de ineficiența procedurilor de despăgubire din perspectiva art. 13 din Convenție, ale cărui garanții sunt mai mari decât cele ale art. 6 (*Aydın împotriva Turciei*, Hotărârea din 25 septembrie 1997, Culegere 1997-VI, p. 1895, § 102; *Egmez împotriva Ciprului*, nr. 30.873/96, § 102, CEDO 2000-XII).

182. Prin urmare, Curtea va analiza acest capăt de cerere al reclamantului din perspectiva art. 13 din Convenție, care prevede următoarele:

„Orice persoană, ale cărei drepturi și libertăți recunoscute de prezenta convenție au fost încălcate, are dreptul să se adreseze efectiv unei instanțe naționale, chiar și atunci când încălcarea s-ar datora unor persoane care au acționat în exercitarea atribuțiilor lor oficiale.”

#### **A. Argumentele părților**

183. Guvernul susține că rezoluția de neîncepere a urmăririi penale a parchetului, emisă pe 22 mai 1998, nu îl împiedica pe reclamant să sesizeze o instanță civilă cu o cerere în despăgubire pentru rele tratamente, întrucât, spre deosebire de dreptul francez, în care închiderea anchetei printr-o soluție de neîncepere a urmăririi penale ar fi hotărâtoare pentru drepturile cu caracter civil, în dreptul român procurorul care dă o soluție de neîncepere a urmăririi penale sau trimite cauza în fața instanței penale nu statuează asupra drepturilor cu caracter civil ale persoanei care s-a constituit parte civilă. Din acest motiv, în dreptul român, numai o hotărâre definitivă a unei instanțe penale ar putea dobândi autoritate de lucru judecat în ceea ce privește existența faptei reproșate, identitatea și vinovăția învinuitului. Rezoluția de neîncepere a urmăririi penale dată de procuror nu ar fi, așadar, investită cu autoritate de lucru judecat în ceea ce privește latura civilă a cauzei și nu ar putea reprezenta un obstacol în calea soluționării favorabile a unei acțiuni în despăgubiri, indiferent care ar fi motivele ce justifică rezoluția de a nu începe urmărirea penală.

184. Reclamantul susține, pe de o parte, că nu ar fi putut să se constituie parte civilă în procesul penal decât dacă procurorul ar fi dispus începerea urmăririi penale. Rezoluția de neîncepere a urmăririi penale pronunțată l-ar fi lipsit așadar de dreptul de acces la o instanță competentă să îi analizeze cererea în reparație pentru fapte cu caracter penal. Presupunând că ar fi introdus o acțiune civilă în daune-interese în fața unei instanțe, în afara cadrului penal al cauzei, accesul nu ar fi fost efectiv, o astfel de acțiune fiind sortită eșecului; într-adevăr, temeiul cererii civile ar fi constituit de fapte pe care numai procurorul ar avea competența să le stabilească în cadrul anchetei. Or, în speță, neînceperea dată de procuror ar fi fost motivată de lipsa de temei factual al susținerilor reclamantului, iar această motivație ar fi avut în practică o importanță decisivă în fața unei instanțe civile.

Reclamantul susține, pe de altă parte, că o acțiune civilă separată ar fi fost supusă unei taxe judiciare de timbru în valoare de 10% din suma reparatorie pretinsă. Or, având în vedere starea sa materială precară, imposibilitatea de a plăti o astfel de sumă ar constitui în sine un obstacol în calea sesizării instanțelor civile.

În final, reclamantul denunță pasivitatea organelor de urmărire penală în analiza plângerilor sale, precum și lipsa de reacție a procurorului care l-a audiat cu privire la susținerile de rele tratamente, care i-au dat convingerea că orice alt remediu intern ar fi fost sortit eșecului.

#### **B. Aprecierea Curții**

185. Curtea reafirmă că art. 13 din Convenție garantează existența în dreptul intern a unei căi de atac care să permită valorificarea drepturilor și libertăților prevăzute de Convenție, astfel cum le consfințește aceasta. Consecința acestei prevederi este, așadar, că impune o cale de atac internă care să abilitaze instanța națională competentă să fie sesizată cu conținutul unui „capăt de cerere pertinent”, întemeiat pe Convenție, și să ofere reparația potrivită, chiar dacă statele contractante se bucură de o anumită marjă de apreciere în ceea ce privește modalitatea de a se conforma obligațiilor care le sunt impuse de această prevedere. Sfera de aplicare a obligației ce rezultă din art. 13 variază în funcție de tipul capătului de cerere pe care reclamantul îl întemeiază pe Convenție. Totuși, calea de atac prevăzută de art. 13 trebuie să fie „efectivă” atât în drept, cât și în practică, în special în sensul că exercitarea sa nu trebuie să fie împiedicată nejustificat prin actele sau omisiunile autorităților statului

pârât (*Aydın împotriva Turciei*, menționată mai sus, pp. 1895-1896, § 103; *Cobzaru împotriva României*, nr. 48.254/99, § 80, 26 iulie 2007).

186. Când un individ formulează o pretenție cu aparență de veridicitate, referitoare la acte de violență contrare art. 3 din Convenție, noțiunea de cale de atac efectivă presupune, pe lângă o anchetă aprofundată și efectivă de tipul celei pe care o impune art. 3 din Convenție, un acces efectiv al reclamantului la procedura de anchetă și plata eventuală a unei despăgubiri.

187. În baza probelor aduse în speță, Curtea a considerat statul pârât ca fiind răspunzător, în ceea ce privește art. 3 din Convenție, pentru relele tratamente pe care reclamantul le-a suferit cu ocazia reținerilor sale din 28 ianuarie și 11 martie 1998, precum și în perioada detenției sale la Comisariatul de Poliție din Deva din 28 până la 29 ianuarie 1998 și din perioada 11 martie-4 iunie 1998. Capetele de cerere enunțate de reclamant în această privință pot, așadar, „să fie susținute“ în sensul art. 13 (*Boyle și Rice împotriva Regatului Unit*, Hotărârea din 27 aprilie 1988, seria A nr. 131, p. 23, § 52; *Cobzaru*, menționată mai sus, § 83). Autoritățile aveau, așadar, obligația de a realiza o anchetă efectivă cu privire la susținerile reclamantului referitoare la relele tratamente suferite când s-a aflat sub autoritatea poliției.

188. Curtea reamintește că a constatat deja încălcarea procedurală a art. 3 din Convenție cu privire la fiecare dintre incidentele denunțate de reclamant (paragrafele 128, 137, 155 și 179 de mai sus). Prin urmare, Curții îi revine sarcina de a stabili dacă, în aceste circumstanțe, o acțiune civilă în despăgubiri îndreptată împotriva autorilor relelor tratamente denunțate de reclamant ar fi reprezentat o cale de atac efectivă, în sensul pe care art. 13 din Convenție îl dă acestei noțiuni.

189. Curtea observă că în rezoluția de neîncepere a urmăririi penale din 22 mai 1998 procurorul a negat însăși realitatea faptelor denunțate de reclamant. Rămâne de văzut dacă această constatare ar fi putut fi răsturnată în cadrul unei acțiuni civile în despăgubiri.

190. Referitor la acest lucru, Curtea reamintește că a analizat deja plângeri privind rele tratamente comise de agenți ai statului român și că a statuat că, deși instanțele civile nu sunt ținute de aprecierea pe care organele de urmărire penală o dau faptelor, importanța acordată anchetei penale ce a precedat sesizarea instanței civile este atât de mare încât o acțiune civilă separată ar fi fost iluzorie și teoretică, de vreme ce în practică ar fi fost înlăturate chiar și cele mai convingătoare probe (*Cobzaru*, menționată mai sus, § 83).

191. Revenind la cauza de față, Curtea constată că Guvernul nu aduce niciun element capabil să ducă la o altă concluzie. Întrădevăr, nicio hotărâre a instanțelor civile care să infirme constatările de neîncepere a urmăririi penale ale procurorului cu privire la realitatea faptelor reproșate unui polițist nu a fost supusă atenției Curții.

192. Având în vedere cele de mai sus, Curtea constată că, în circumstanțele speței, calea civilă indicată de Guvern nu are caracterul efectiv prevăzut de art. 13 din Convenție.

193. Prin urmare, aceste elemente îi sunt suficiente Curții pentru a respinge excepția preliminară a Guvernului și pentru a constata încălcarea art. 13 coroborat cu art. 3 din Convenție în această privință.

#### **IV. Asupra pretinselor încălcări ale art. 5 din Convenție**

194. Reclamantul a denunțat și încălcările art. 5 §§ 1 c), 3, 4 și 5 din Convenție. Astfel, el s-a plâns de: nelegalitatea detenției sale din 28 până la 29 ianuarie 1998 și începând cu 11 martie 1998, în primul rând când polițiștii au pătruns în apartamentul său și s-au retras apoi în afară, împiedicându-l astfel să își părăsească în mod liber domiciliul, și ulterior la Comisariatul de Poliție din Deva, deoarece mandatul de arestare emis împotriva sa nu era întemeiat pe motive plauzibile de a-l bănuși că ar fi comis o infracțiune; de neprezentarea sa în fața unui judecător sau magistrat abilitat prin lege să exercite funcții judiciare; de imposibilitatea, în primele 30 de zile ale detenției sale, începând cu data de 11 martie 1998,



de a introduce un recurs în fața unei instanțe care să statueze în cel mai scurt timp asupra legalității detenției sale și asupra cererii sale de reparație pentru detenție nelegală. Art. 5 din Convenție prevede următoarele în partea sa relevantă:

„1. Orice persoană are dreptul la libertate și la siguranță. Nimeni nu poate fi lipsit de libertatea sa, cu excepția următoarelor cazuri și potrivit căilor legale:

(...)

c) dacă a fost arestat sau reținut în vederea aducerii sale în fața autorității judiciare competente, atunci când există motive verosimile de a bănui că a săvârșit o infracțiune sau când există motive temeinice ale necesității de a-l împiedica să săvârșască o infracțiune sau să fugă după săvârșirea acesteia;

(...)

3. Orice persoană arestată sau deținută, în condițiile prevăzute de paragraful 1 lit. c) din prezentul articol trebuie adusă de îndată înaintea unui judecător sau a altui magistrat împuternicit prin lege cu exercitarea atribuțiilor judiciare (...);

4. Orice persoană lipsită de libertatea sa prin arestare sau deținere are dreptul să introducă un recurs în fața unui tribunal, pentru ca acesta să statueze într-un termen scurt asupra legalității deținerii sale și să dispună eliberarea sa dacă deținerea este ilegală.

5. Orice persoană care este victima unei arestări sau a unei dețineri în condiții contrare dispozițiilor acestui articol are dreptul la reparații.”

#### **A. Asupra pretensei încălcări a art. 5 § 1**

195. Reclamantul se plânge de faptul că a fost arestat și deținut nelegal, fără a exista motive plauzibile de a considera că era necesar să fie împiedicat să fugă după comiterea unei infracțiuni. Această nerespectare a legii se referă la prinderea sa din data de 28 ianuarie și la două fapte distincte ce au avut loc la data de 11 martie 1998: a) intrarea în forță a polițiștilor în apartamentul său fără mandat de percheziție și replierea lor în exteriorul apartamentului după amenințările proferate de reclamant, având ca rezultat împiedicarea sa de a părăsi în mod liber propriul domiciliu; și b) arestarea sa pe baza unui mandat emis la data de 11 martie 1998, ce vizează atât incidentul din 28 ianuarie 1998, cât și cel din 11 martie 1998, mandat ce nu avea la bază motive plauzibile de a-l suspecta că ar fi comis o infracțiune. Reclamantul arată că nu a fost emis niciun mandat pentru reținerea sa din noaptea de 28 spre 29 ianuarie 1998, cu încălcarea astfel a dreptului intern. În plus, pe de o parte, în mandatul emis de parchet la data de 11 martie 1998 nu figura niciun indiciu din care să reiasă că ar fi fost comisă o infracțiune la data de 28 ianuarie 1998 și, pe de altă parte, la data de 11 martie 1998 nu fusese comisă nicio infracțiune flagrantă în sensul art. 465 din CPP, decât poate de către poliția însăși. Întrădevăr, amenințările verbale proferate de reclamant nu constituiau o infracțiune, ci o reacție la o infracțiune comisă de polițiști, care în acel moment se aflau în apartamentul său. Aceste fapte nu puteau constitui o infracțiune flagrantă în sensul art. 465 din CPP, care definește infracțiunea flagrantă ca o infracțiune descoperită în timpul comiterii sale. Or, în momentul intrării în forță a polițiștilor în apartamentul reclamantului, acesta nu era pe cale să comită nicio infracțiune, deoarece dormea.

196. În observațiile sale rezumate în decizia de admisibilitate din 14 decembrie 2004, Guvernul sublinia că privarea de libertate din 28 până la 29 ianuarie 1998 se întemeia pe art. 16 lit. b) din Legea nr. 26/1994 privind organizarea și funcționarea Poliției Române, care le conferea organelor de poliție dreptul de a hotărî o privare de libertate de cel mult 24 de ore ce nu necesita mandat. În observațiile sale asupra temeiniciei, Guvernul adaugă că detenția reclamantului dispusă la data de 11 martie 1998 se întemeia pe art. 148 lit. c), d), e) și h) din CPP și viza atât incidentul din 28 ianuarie 1998, cât și delictul flagrant de ultraj la adresa unui polițist, care poate atrage după sine o plasare în arest preventiv, conform art. 148 lit. b) din CPP. În plus, arestarea reclamantului era necesară, având în vedere caracterul său periculos și violent, boala psihică de care suferea fiind capabilă să accentueze aceste

trăsături. Într-adevăr, reclamantul era cunoscut de polițiști ca o persoană ce nu ezita să recurgă la violență imediat ce nu se mai află într-o situație familiară, reacțiile sale fiind „disproporționate față de stimulii externi“.

197. În ceea ce privește lipsa mandatului pentru privarea de libertate din 28 până la 29 ianuarie 1998, Curtea constată în primul rând că art. 143 și 144 din CPP, care stabilesc cadrul procedural, printre altele, și drepturile și obligațiile poliției, definite în Legea nr. 26/1994, îi permit acestuia să rețină în custodie o persoană bănuită, pe baza unor indicii concludente, că ar fi comis o infracțiune. Începutul și sfârșitul reținerii trebuie indicate în ordonanțele de începere și încetare a reținerii (paragraful 86 de mai sus). Or, Curtea constată că reclamantul a fost reținut de pe 28 până pe 29 ianuarie 1998 în lipsa unei ordonanțe, contrar cerințelor art. 144 din CPP și, așadar, cu încălcarea căilor legale în sensul art. 5 § 1 din Convenție.

198. De asemenea, ea constată că din elementele depuse de părți la dosar reiese că faptele desfășurate în dimineața zilei de 11 martie 1998 aveau ca punct de plecare executarea unui mandat ce urmărea să îl aducă pe reclamant în fața organelor de anchetă în legătură cu incidentul din 28 ianuarie 1998 (paragrafele 31 și 32 de mai sus). Arestarea reclamantului pentru ultraj a putut fi posibilă numai din cauza modului în care a fost condusă operațiunea de executare a mandatului de aducere de către forțele de poliție. Prin urmare, Curtea va analiza în ansamblu cele două episoade de care se plânge reclamantul. 199. Curtea observă că, la data evenimentelor, art. 183 și 184 din CPP nu le permiteau autorităților nici să prindă o persoană, nici să o împiedice să circule liber în executarea unui mandat de aducere, cu atât mai puțin să pătrundă în acest scop în domiciliul său fără un mandat de percheziție.

Prin urmare, prinderea cu forță a reclamantului la data de 11 martie 1998 în lipsa unui mandat de arestare și după intrarea în forță a polițiștilor în apartamentul său, precum și rămânerea lor în fața apartamentului timp de mai multe ore, au încălcat prevederile legale în sensul art. 5 § 1 din Convenție.

200. În ceea ce privește mandatul emis câteva ore mai târziu în dimineața zilei de 11 martie, Curtea observă că în afară de enumerarea infracțiunilor de care era acuzat reclamantul și de faptul că pedeapsa pe care o risca era mai mare de 2 ani, el sa limitat la a afirma pericolozitatea reclamantului pentru ordinea publică dacă ar fi fost lăsat în libertate, fără a susține în mod concret această afirmație, în ciuda cerințelor art. 146 și 148 din CPP.

201. În aceste circumstanțe, Curtea apreciază că a avut loc „încălcarea condițiilor legale“, atât la reținerea reclamantului din 28 ianuarie 1998, cât și la arestarea sa prin mandatul emis la data de 11 martie 1998.

202. Prin urmare, a avut loc încălcarea art. 5 § 1 din Convenție.

### **B. Asupra pretinsei încălcări a art. 5 § 3 din Convenție**

203. Guvernul nu se pronunță.

204. Curtea observă că în capătul de cerere pe care reclamantul îl întemeiază pe art. 5 § 3 din Convenție ridică în speță două întrebări distincte: în primul rând, dacă procurorul care a dispus punerea în detenție a reclamantului la data de 11 martie 1998 era un „magistrat“, în sensul art. 5 § 3; în continuare, dacă este cazul, chestiunea de a ști dacă controlul judiciar al detenției reclamantului dispuse la data de 11 martie 1998 a avut loc „de îndată“, în sensul aceleiași prevederi a Convenției.

205. Curtea reamintește că a constatat deja că procurorii care erau competenți la data evenimentelor să dispună plasarea în detenție pentru o primă perioadă maximă de 30 de zile nu puteau fi considerați drept „magistrați împuterniciți prin lege cu exercitarea atribuțiilor judiciare“ în sensul art. 5 § 3 din Convenție (vezi Cauza *Pantea*, menționată mai sus, §§ 238-239).

206. Așadar, rămâne de văzut dacă un control judiciar al detenției reclamantului a avut totuși loc „de îndată“, în sensul aceleiași prevederi a Convenției.

207. Curtea constată că reclamantul a fost reținut prin ordonanța procurorului din 11 martie 1998. Așa cum reiese din elementele aflate la dosar, reclamantul a fost adus prima oară în fața unui judecător la data de 3 iunie 1998, când a început procesul său (paragraful 61 de mai sus), însă problema temeiniciei detenției sale a fost analizată de Judecătoria Deva pentru prima oară la data de 29 iulie 1998 (paragrafele 63 și 64 de mai sus). Durata totală a detenției reclamantului înainte de a fi adus în fața unui judecător sau a altui magistrat în sensul art. 5 § 3 a fost, așadar, de circa 4 luni. Deoarece Curtea a statuat deja că o astfel de durată nu respectă cerințele paragrafului 3 al art. 5 din Convenție (Cauza *Pantea*, menționată mai sus, § 242), rezultă că a avut loc încălcarea acestei prevederi.

#### **C. Asupra pretinsei încălcări a art. 5 § 4 din Convenție**

208. Reclamantul se plânge de faptul că nu a avut la dispoziție niciun recurs prin care să se poată verifica legalitatea rezoluției procurorului general de reținere a reclamantului din data de 11 martie 1998, verificare care să fie exercitată de către un judecător.

209. În opinia Guvernului, Tribunalul Județean Hunedoara a procedat din oficiu, în fiecare ședință, la verificarea impusă de art. 5 § 4 din Convenție.

210. Având în vedere concluziile la care a ajuns în privința art. 5 § 3 din Convenție (vezi mai sus paragraful 206), Curtea apreciază că nu se mai ridică nicio altă întrebare distinctă din perspectiva art. 5 § 4 din Convenție.

#### **D. Asupra pretinsei încălcări a art. 5 § 5 din Convenție**

211. Reclamantul se plânge că în lipsa unei hotărâri prin care să se recunoască nelegalitatea detenției sale, el a fost lipsit de posibilitatea de a cere o reparație, cu încălcarea art. 5 § 5. El subliniază că rezoluția de neîncepere a urmăririi penale pronunțată de parchet i-a înlăturat orice șansă de reușită, instanțele civile neputând să analizeze problema legalității detenției.

212. Guvernul consideră că reclamantul ar fi putut să încerce să obțină o reparație introducând o acțiune în daune-interese în fața instanțelor civile. În orice caz, instanțele care l-au judecat pe reclamant au statuat că detenția sa era legală.

213. Curtea reamintește că paragraful 5 al art. 5 din Convenție este respectat atunci când se poate cere reparație pentru o privare de libertate luată și executată în condiții contrare paragrafelor 1, 2, 3 sau 4 (*Wassink împotriva Olandei*, Hotărârea din 27 septembrie 1990, seria A nr. 185-A, p. 14, § 38). Dreptul la reparație enunțat la paragraful 5 presupune așadar ca o încălcare a unuia dintre celelalte paragrafe să fi fost stabilită de o autoritate națională sau de instituțiile Convenției (*N.C. împotriva Italiei* [MC], nr. 24.952/94, § 49, CEDO 2002-X), ceea ce s-a întâmplat în cauza de față.

214. Curtea a constatat deja că prevederile legislative în vigoare la data evenimentelor nu permiteau obținerea unei reparații pentru o detenție contrară Convenției, în lipsa unei soluții de achitare sau a unei rezoluții de neîncepere a urmăririi penale în beneficiul părții interesate (Cauza *Pantea*, menționată mai sus, §§ 264-271). Or, deoarece reclamantul nu se află în niciuna dintre aceste situații, Curtea nu distinge în speță niciun motiv să se abată de la constatarea sa anterioară.

215. Prin urmare, Curtea constată că art. 5 § 5 din Convenție a fost încălcat.

#### **V. Asupra pretinsei încălcări a art. 13 din Convenție coroborat cu art. 5**

216. Reclamantul se plânge că nu a dispus de o cale de atac efectivă pentru pretinsele încălcări ale art. 5 din Convenție și invocă în acest sens art. 13 din Convenție.

217. Curtea reamintește că în materie de privare de libertate, garanția prevăzută de art. 5 § 4 din Convenție are întâietate față de cea prevăzută de art. 13 din Convenție, constituind *lex specialis* (*Chahal împotriva Regatului Unit*, Hotărârea din 15 noiembrie 1996, Culegere de hotărâri și decizii 1996-V, §§ 126 și 146; *Bassaieva împotriva Rusiei*, nr. 74.237/01, § 159, 5 aprilie 2007; *Smatana împotriva Republicii Cehe*, nr. 18.642/04, § 145, 27 septembrie 2007). Prin prisma propriilor concluzii de mai sus, luate din perspectiva art. 5, ce conține mai

multe garanții procedurale referitoare la legalitatea detenției (paragrafele 201, 206 și 214), Curtea nu consideră necesar în speță să stabilească dacă a avut loc nerespectarea cerințelor mai puțin stricte ale art. 13 din Convenție.

#### **VI. Asupra pretensei încălcări a art. 6 din Convenție**

218. Reclamantul susține că ar fi suferit din mai multe puncte de vedere, în timpul procedurii penale îndreptate împotriva sa, un refuz al unui proces echitabil și încălcări ale drepturilor apărării. El invocă art. 6 §§ 1, 2 și 3 din Convenție, a cărui parte relevantă în speță prevede următoarele:

„1. Orice persoană are dreptul la judecarea cauzei sale în mod echitabil, public și în termen rezonabil, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî (...) asupra temeiniciei oricărei acuzații penale îndreptate împotriva sa. (...)

2. Orice persoană acuzată de o infracțiune este prezumată nevinovată până ce vinovăția sa va fi legal stabilită.

3. Orice acuzat are, în special, dreptul: (...)

**b)**să dispună de timpul și de înlesnirile necesare pregătirii apărării sale;

**c)**să se apere el însuși sau să fie asistat de un apărător ales de el și, dacă nu dispune de mijloacele necesare remunerării unui apărător, să poată fi asistat în mod gratuit de un avocat din oficiu, atunci când interesele justiției o cer;

**d)**să audieze sau să solicite audierea martorilor acuzării și să obțină citarea și audierea martorilor apărării în aceleași condiții ca și martorii acuzării; (...)”

219. Reclamantul susține în primul rând că nu a beneficiat de un proces echitabil, deoarece instanțele au refuzat să dispună prelevarea amprentelor de pe sticla ce conținea mercur și întrucât condamnarea pentru ultraj s-a întemeiat numai pe depozițiile polițiștilor implicați în incident, nefiind audiat niciun martor neutru, precum avocata L.P., prezentă în momentul prinderii reclamantului din data de 11 martie 1998. În plus, el susține că în timpul anchetei derulate de parchet nu a putut să își contacteze familia și nici să se consulte cu un avocat, că nu a avut acces la dosarul său nici înainte de punerea sa sub acuzare și nici după aceea, cu încălcarea legislației române referitoare la drepturile apărării. În plus, de-a lungul unei bune părți a procedurii, a avut mai mulți avocați numiți din oficiu, care nici nu l-au contactat și nici nu l-au ținut la curent cu desfășurarea procedurii. Or, statul are obligația de a asigura o apărare reală și efectivă a celor lipsiți de mijloace financiare, astfel încât judecătorilor le revenea obligația de a constata din oficiu lipsa unei apărări efective a reclamantului.

De asemenea, reclamantul susține o încălcare a dreptului său la respectarea prezumției de nevinovăție și se plânge în acest sens de transmiterea la televizor a imaginilor în care el purta cătușe în timpul arestării sale și de cuvintele folosite de prefectul județului Hunedoara într-o scrisoare adresată mamei reclamantului la data de 19 octombrie 1998.

220. Guvernul consideră că nu era necesară prelevarea amprentelor de pe sticlă pentru a stabili vinovăția părții, deoarece acesta fusese văzut când a aruncat sticla la pământ de către polițiștii care l-au arestat. În plus, reclamantul nu a solicitat instanței în niciun moment să o audieze pe avocata L.P. El susține că apărarea reclamantului a fost adecvată, deoarece a fost reprezentat de-a lungul întregii proceduri în principal de avocați numiți din oficiu. În plus, reclamantul nu s-a plâns niciodată instanței de calitatea apărării sale.

Invocând Hotărârea *Butkevičius împotriva Lituaniei* (nr. 48.297/99, CEDO 2002-II), Guvernul subliniază că imaginile difuzate la televizor erau justificate de nevoia de a informa publicul. În orice caz, aceste imagini nu erau foarte clare, deoarece un vecin al reclamantului a recunoscut că nu a fost capabil să distingă dacă partea avea sau nu urme de violență pe față. În orice caz, Guvernul consideră că nu este răspunzător pentru faptul că aceste imagini au fost difuzate de un canal de televiziune privat. În ceea ce privește cuvintele prefectului,

acestea au fost scoase din contextul lor, deoarece a folosit cuvintele „învinuit“ și „cercetat de poliție“.

221. Cum cerințele paragrafelor 2 și 3 ale art. 6 din Convenție reprezintă aspecte speciale ale dreptului la un proces echitabil garantat de paragraful 1, Curtea va analiza capetele de cerere formulate de reclamant din perspectiva acestor texte coroborate (vezi, printre altele, *Doorson împotriva Olandei*, Hotărârea din 26 martie 1996, Culegere 1996-II, pp. 469-470, § 66, și *Van Mechelen și alții împotriva Olandei*, Hotărârea din 23 aprilie 1997, Culegere 1997-III, p. 711, § 49).

222. Curtea reamintește că art. 6 din Convenție are ca obiectiv principal, în materie penală, asigurarea unui proces echitabil în fața unei „instanțe“ competente să hotărască „asupra temeiniciei acuzați[ei]“, însă din aceste dispoziții nu rezultă că fazele care se desfășoară înaintea procedurii de judecată nu ar fi avute în vedere. Cerințele art. 6 din Convenție, în special cele din paragraful 3 al acestuia, pot și ele să joace un rol înainte de sesizarea judecătorului fondului dacă și în măsura în care nerespectarea lor inițială riscă să compromită în mod grav caracterul echitabil al procesului (vezi, de exemplu, *Imbrioscia împotriva Elveției*, Hotărârea din 24 noiembrie 1993, seria A nr. 275, p. 13, § 36).

Modalitățile de aplicare a art. 6 §§ 1 și 3 c din Convenție în timpul urmăririi penale depind de particularitățile procedurii și de circumstanțele cauzei. Pentru a se asigura că rezultatul urmărit de art. 6 din Convenție - dreptul la un proces echitabil - a fost atins, trebuie văzut în fiecare caz dacă, în lumina procedurii în ansamblul său, restricția l-a privat pe acuzat de un proces echitabil (vezi, mutatis mutandis, *John Murray împotriva Regatului Unit*, Hotărârea din 8 februarie 1996, Culegere 1996I, pp. 54-55, §§ 63-64, și *Magee împotriva Regatului Unit*, nr. 28.135/95, §§ 44-45, CEDO 2000-VI).

223. În ceea ce privește admisibilitatea probelor, Curtea reamintește că această chestiune intră în primul rând sub incidența regulilor dreptului intern și că, în principiu, instanțelor naționale le revine sarcina de a aprecia elementele de probă administrate de acestea. Sarcina stabilită în competența Curții prin Convenție constă în special în a cerceta dacă procedura privită în ansamblul său a îmbrăcat un caracter echitabil (vezi, printre altele, *Doorson*, menționată mai sus, p. 470, § 67, *Van Mechelen și alții*, menționată mai sus, p. 711, § 50, *Sadak și alții împotriva Turciei*, nr. 29.900/96, 29.901/96, 29.902/96 și 29.903/96, § 63, CEDO 2001-VIII, și *Craxi împotriva Italiei* (nr. 1), nr. 34.896/97, § 84, 5 decembrie 2002).

224. Pe de altă parte, dacă este adevărat faptul că probele trebuie în principiu să fie administrate în fața acuzatului în ședință publică, în vederea unei dezbateri contradictorii, acest principiu nu este lipsit de excepții, sub rezerva respectării drepturilor apărării. Astfel, drepturile apărării sunt limitate într-un mod incompatibil cu garanțiile art. 6 din Convenție atunci când o condamnare se întemeiază exclusiv sau într-o măsură hotărâtoare pe depoziții ale unei persoane pe care acuzatul nu a putut să o interogheze sau să o vadă interogată nici în stadiul de urmărire penală, nici în timpul dezbaterilor (vezi *Saïdi împotriva Franței*, Hotărârea din 20 septembrie 1993, seria A nr. 261-C, pp. 56-57, §§ 43-44).

225. Curtea reamintește și faptul că, dacă îi recunoaște oricărui acuzat dreptul „să se apere el însuși sau să fie asistat de un apărător (...)“, art. 6 § 3 c) din Convenție nu precizează condițiile de exercitare a acestui drept. Astfel, el le lasă statelor contractante dreptul să aleagă mijloacele potrivite pentru a permite sistemului lor judiciar să îl garanteze; sarcina Curții constă în a cerceta dacă metoda pe care au ales-o respectă cerințele unui proces echitabil (*Quaranta împotriva Elveției*, Hotărârea din 24 mai 1991, seria A nr. 205, p. 16, § 30). În acest sens, nu trebuie uitat faptul că Convenția are ca scop „protejarea unor drepturi nu teoretice sau iluzorii, ci concrete și efective“ și că doar numirea unui avocat nu asigură prin ea însăși eficiența asistenței pe care i-o poate acorda acuzatului (*Imbrioscia împotriva Elveției*, Hotărârea din 24 noiembrie 1993, seria A nr. 275, p. 13, § 38, și *Artico împotriva Italiei*, Hotărârea din 13 mai 1980, seria A nr. 37, p. 16, § 33).

226. Din acest motiv, statului nu i se poate imputa răspunderea pentru orice deficiență a asistenței din partea unui avocat numit din oficiu sau ales de acuzat. Din independența baroului față de stat rezultă faptul că organizarea apărării aparține, în mare parte, acuzatului și avocatului său, numit din oficiu cu titlu de asistență judiciară sau retribuit de clientul său (*Cuscani împotriva Regatului Unit*, nr. 32.771/96, § 39, 24 septembrie 2002). Art. 6 § 3 c din Convenție nu obligă autoritățile naționale competente să intervină decât dacă lipsurile avocatului numit din oficiu sunt vădite sau dacă sunt informate despre acest lucru într-un mod neechivoc printr-o altă modalitate (*Kamasinski împotriva Austriei*, Hotărârea din 19 decembrie 1989, seria A nr. 168, p. 33, § 65, și *Daud împotriva Portugaliei*, Hotărârea din 21 aprilie 1998, Culegere 1998-II, pp. 749-750, § 38).

227. În speță, Curtea observă că partea de considerente a deciziei de condamnare a reclamantului se referă în primul rând la declarațiile polițiștilor M.B. și M.R., implicați în prinderea părții la data de 28 ianuarie 1998, și la un proces-verbal de infracțiune flagrantă, în timp ce și I. Șelaru fusese audiat. Nu a fost administrată nicio altă probă, în ciuda cererii reclamantului de a se analiza amprente de pe sticla cu mercur, în ciuda refuzului reclamantului de a recunoaște acuzațiile aduse împotriva sa și în ciuda susținerilor sale referitoare la rele tratamente aplicate de polițiști în momentul prinderii sale și cu ocazia interogatoriului său.

Curtea mai observă nerespectarea legislației interne într-una dintre probele decisive, și anume în procesul-verbal de flagrant delict (paragrafele 15 și 86 de mai sus).

Considerentele condamnării pentru ultraj se referă numai la acuzațiile polițiștilor care au procedat la prinderea reclamantului. Cu excepția lui I. Șelaru, a cărui mărturie nici măcar nu este menționată în considerentele deciziei, nu a fost audiat niciun alt martor în afară de organele de poliție, nici mama reclamantului, nici avocata numită din oficiu, L.P., prezente în momentul prinderii părții interesate, nici vecinii. Instanțele nu și-au motivat în niciun mod această decizie.

Curtea observă și că în decizia sa din data de 9 februarie 2000, Curtea Supremă de Justiție a constatat caracterul defectuos al anchetei și comportamentul abuziv al polițiștilor, însă s-a mulțumit să afirme că aceste fapte nu ar putea readuce în discuție vinovăția reclamantului. Curtea găsește regretabil faptul că cea mai înaltă instanță română a omis să tragă concluzii din propriile constatări din punctul de vedere al drepturilor acuzatului.

228. Curtea constată și că până la data de 29 iulie 1998 (paragraful 63), reclamantul a fost asistat succesiv de mai mulți avocați numiți din oficiu, câte un alt avocat pentru fiecare ședință de judecată. Așa cum reiese din elementele aflate la dosar, intervenția acestor avocați s-a limitat la prezența lor fizică în timpul depozițiilor reclamantului în fața poliției și a parchetului. Niciunul dintre acești avocați nu a discutat cu reclamantul nici înainte, nici după declarațiile acestuia, și nu i-au permis reclamantului să aibă acces, oricât de limitat, la dosarul anchetei. Nimic nu lasă să se înțeleagă că avocații prezenți în timpul urmăririi penale cunoșteau oricât de puțin dosarul. De altfel, Guvernul recunoaște acest lucru.

Astfel, pe întreaga durată a instrumentării dosarului și chiar după începerea procesului, și până la data de 29 iulie 1998, reclamantul nu a beneficiat nici de asistență juridică, nici de o apărare efectivă din partea unui apărător.

De altfel, Curtea observă că, cu excepția ședinței din data de 29 iulie 1998 și a apelului în fața Curții de Apel Alba-Iulia, reclamantul a continuat să fie reprezentat pe toată durata procesului de către avocați numiți din oficiu, de fiecare dată altul, al căror rol pare să se fi limitat, având în vedere elementele din dosar, la a confirma spusele reclamantului.”

229. În decizia sa din 14 decembrie 2004 asupra admisibilității, Curtea a unit cu fondul excepția preliminară a Guvernului întemeiată pe neepuizarea căilor de atac interne în ceea ce privește pretinsa lipsă de apărare efectivă asigurată de apărătorul reclamantului, considerând că întrebarea dacă autoritățile naționale erau sau nu obligate să intervină din

oficiu pentru a asigura o apărare efectivă și, deci, dacă reclamantul era scutit de epuizarea căilor de atac interne, ținea de analiza pe fond a cererii.

Prin urmare, Curtea trebuie să analizeze dacă, în speță, statul avea obligația de a se asigura că reclamantul dispune de o asistență efectivă.”

230. Este adevărat că reclamantul nu a informat instanța despre dificultățile pe care le întâmpina în pregătirea apărării, așa cum în mod corect subliniază Guvernul.

Totuși, Curtea apreciază că comportamentul reclamantului nu putea, în speță, să exonereze autoritățile de obligația lor de a reacționa pentru a garanta eficiența reprezentării acuzatului. Într-adevăr, atât starea de vulnerabilitate a reclamantului datorată, pe de o parte, afecțiunii sale psihice și, pe de altă parte, condițiilor în care s-au desfășurat arestările și detenția sa, condiții ce au fost denunțate instanțelor, cât și carențele vădite ale avocaților numiți din oficiu, enumerate mai sus, obligau autoritățile interne să intervină. Or, din dosar nu reiese că acestea ar fi luat măsuri pentru a-i garanta acuzatului o apărare și o reprezentare eficiente.

Din acest motiv, trebuie respinsă excepția Guvernului întemeiată pe neepuizarea căilor de atac interne.

231. Curtea subliniază, în fine, importanța pe care trebuie să i-o acorde, în analiza noțiunii de proces echitabil, aparențelor precum și sensibilității crescute a publicului față de garanțiile unei bune justiții (*Borgers împotriva Belgiei*, Hotărârea din 30 octombrie 1991, seria A nr. 214 B, § 24; *Öcalan împotriva Turciei* [MC], nr. 46.221/99, CEDO 2005-IV). Ea reamintește și faptul că, în materie de echitate, statele contractante se bucură de o marjă de apreciere mai redusă în anchetele penale decât în domeniul contenciosului civil (*Dombo Beheer B.V. împotriva Olandei*, Hotărârea din 27 octombrie 1993, seria A nr. 274, § 32).

232. În acest sens, Curtea nu poate ignora anumite incidente apărute pe când procesul reclamantului nu se finalizase încă și care erau susceptibile să influențeze percepția publicului în ceea ce privește persoana reclamantului: difuzarea la televizor a imaginilor cu partea interesată și cuvintele prefectului, agent al statului, cu privire la vinovăția sa (paragrafele 38 și 53 de mai sus). În ceea ce privește imaginile difuzate la televizor, Curtea acordă o importanță deosebită faptului că, în ciuda invitației ce i-a fost adresată, Guvernul a omis să formuleze comentarii în ceea ce privește originea înregistrării aflate în posesia canalului de televiziune care a difuzat-o. Ea consideră la fel de surprinzător faptul că înregistrarea video efectuată de colonelul N., menționată în depoziția polițistilor M.B. și M.R. pe care s-a bazat Tribunalul Județean Hunedoara în stabilirea vinovăției reclamantului pentru ultraj la adresa unui polițist, nu se afla nici măcar în dosarul acestei instanțe (paragraful 65 de mai sus).

233. Având în vedere aceste considerente, Curtea apreciază că ansamblul dificultăților menționate mai sus a avut în speță un efect global atât de restrictiv asupra drepturilor apărării, încât principiul procesului echitabil, enunțat la art. 6 din Convenție, a fost încălcat. Prin urmare, ea nu consideră necesar să se pronunțe separat asupra celorlalte puncte invocate de reclamant.

234. Prin urmare, a avut loc încălcarea dreptului reclamantului la un proces echitabil în sensul art. 6 §§ 1, 2 și 3c din Convenție.

## **VII. Asupra pretinsei încălcări a art. 8 din Convenție**

235. Reclamantul se plânge de o încălcare a dreptului la respectarea domiciliului său din cauza pătrunderii poliției în domiciliul acestuia în dimineața zilei de 11 martie 1998 și invocă în acest sens art. 8 din Convenție, care prevede următoarele:

„1. Orice persoană are dreptul la respectarea vieții sale private și de familie, a domiciliului său și a corespondenței sale.

2. Nu este admis amestecul unei autorități publice în exercitarea acestui drept decât în măsura în care acest amestec este prevăzut de lege și dacă constituie o măsură care, într-o

societate democratică, este necesară pentru securitatea națională, siguranța publică, bunăstarea economică a țării, apărarea ordinii și prevenirii faptelor penale, protejarea sănătății sau a moralei, ori protejarea drepturilor și libertăților altora.”

236. Reclamantul susține în continuare că polițiștii au pătruns cu forța în apartamentul său la data de 11 martie 1998, în jurul orei 5,00 dimineața, fără să aibă mandat de percheziție.

237. Guvernul afirmă că polițiștii nu au intrat în apartament, ci că au așteptat pe culoarul imobilului.

238. Curtea observă că afirmațiile Guvernului sunt contrazise fără urmă de îndoială de documentele aflate în posesia sa. Întrădevăr, atât parchetul, cât și instanțele au admis că poliția pătrunsese în apartamentul reclamantului (paragrafele 58 și 65 de mai sus). De asemenea, ea constată că nu a fost emis niciun mandat de percheziție. Aceste fapte constituie în mod evident o ingerință lipsită de temei legal în dreptul reclamantului la respectarea domiciliului său în sensul art. 8 § 2 din Convenție.

239. Prin urmare, a avut loc încălcarea art. 8 din Convenție.

### **VIII. Asupra pretinsei încălcări a art. 34 din Convenție**

240. Reclamantul susține că acțiunile poliției după introducerea cererii sale în fața Curții aveau ca scop intimidarea lui pentru a-l determina să își retragă cererea. El invocă art. 34 din Convenție, care prevede următoarele: Curtea poate fi sesizată, printr-o cerere, de orice persoană fizică, organizație neguvernamentală sau grup de particulari care se pretind victime ale unei încălcări de către una dintre înaltele părți contractante a drepturilor recunoscute în convenție sau în protocoalele sale. Înaltele părți contractante se angajează să nu împiedice prin nicio măsură exercițiul eficace al acestui drept.

241. Guvernul contestă susținerile reclamantului.

242. Curtea reamintește că, pentru ca mecanismul de recurs individual instaurat de art. 34 din Convenție să fie eficient, este de maximă importanță ca reclamanții, declarați sau potențiali, să fie liberi să comunice cu instituțiile Convenției, fără ca autoritățile să le preseze în vreun fel să își retragă sau să își modifice cererile (cauzele *Akdivar și alții împotriva Turciei*, Hotărârea din 16 septembrie 1996, Culegere 1996-IV, p. 1.219, § 105, *Aksoy împotriva Turciei*, Hotărârea din 18 decembrie 1996, Culegere 1996-VI, p. 2.288, § 105, *Kurt împotriva Turciei*, Hotărârea din 25 mai 1998, Culegere 1998-III, p. 1.192, § 159, *Ergi împotriva Turciei*, Hotărârea din 28 iulie 1998, Culegere 1998-IV, p. 1.784, § 105, și *Salman împotriva Turciei* [MC], nr. 21.986/93, § 130, CEDO 2000-VII). În acest sens, termenul „să preseze” vizează nu numai coerciția directă și actele flagrante de intimidare, ci și actele sau contactele indirecte de rea-credință menite să îi descurajeze pe reclamanți sau să îi facă să renunțe la recursul oferit de Convenție (*Kurt*, menționată mai sus, § 160).

243. În speță, nu au apărut controverse între părți referitor la faptul că, după introducerea cererii de față, reclamantul a fost interogat de poliție mai întâi în aprilie 2001 și apoi pe data de 5 mai 2005 cu privire la plângerile pe care acesta le formulase împotriva polițiștilor din Hunedoara. Conform afirmațiilor reclamantului, polițiștii veniți să îl vadă în închisoare chiar l-au amenințat să își retragă plângerile. Reclamantul a fost convocat și la comisariat la data de 11 mai 2005 cu privire la aceste plângeri.

Este adevărat că atât convocările adresate reclamantului, cât și vizita pe care i-au făcut-o polițiștii în detenție nu au fost însoțite de alte acte care să poată dovedi caracterul real al unei eventuale anchete privind susținerile reclamantului. Totuși, Curtea a analizat deja mai sus aspectele legate de lipsa unei anchete eficiente referitoare la plângerea reclamantului privind relele tratamente (paragrafele 128, 137, 155, 179 de mai sus).

În rest, așa cum reiese din documentele aflate în posesia sa, Curtea observă că reclamantul nu a fost interogat în niciun moment cu privire la cererea depusă în fața Curții.



244. În aceste condiții, având în vedere mijloacele de probă supuse aprecierii sale, Curtea apreciază că faptele nu sunt suficient de bine stabilite pentru a-i permite să constate că autoritățile statului pârât l-au intimidat sau hărțuit pe reclamant în circumstanțe menite să îl determine să își retragă sau să își modifice cererea sau să îl împiedice în orice alt fel să își exercite dreptul de recurs individual (vezi de exemplu, *Berktaş*, menționată mai sus, §§ 208 și 209, *Demiray împotriva Turciei*, nr. 27.308/95, §§ 58-63, CEDO 2000-XII, *Toğcu împotriva Turciei*, nr. 27.601/95, §§ 146-149, 31 mai 2005, *Elçi și alții împotriva Turciei*, nr. 23.145/93 și 25.091/94, §§ 711-725, 13 noiembrie 2003, și *Timurtaş împotriva Turciei*, nr. 23.531/94, §§ 119-123, CEDO 2000-VI).

245. Prin urmare, statul pârât nu și-a încălcat obligațiile ce îi reveneau conform art. 34 din Convenție. IX. Asupra aplicării art. 41 din Convenție

246. Conform art. 41 din Convenție: Dacă Curtea declară că a avut loc o încălcare a convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al înaltei părți contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o reparație echitabilă.

#### **A. Prejudiciu**

247. Reclamantul arată că a fost depozitat de un lanț de aur ce cântărea 7 grame, de o căciulă, precum și de suma de 2.000.000 lei vechi (ROL) cu ocazia prinderii sale din 28 ianuarie 1998. El estimează valoarea totală a acestor bunuri la 330 euro (EUR), sumă pe care o solicită drept daune materiale. În plus, el susține că ar fi suferit un prejudiciu moral de 110.000 EUR rezultat din suferințele fizice și psihice pe care le-a suferit în principal din cauza relor tratamente aplicate de agenți ai statului. El roagă Curtea să țină cont, când îi analizează cererea de reparație echitabilă, de sumele alocate în cauze similare prin natura și complexitatea lor, citând în acest sens cauzele *Pantea împotriva României* (menționată mai sus, § 301) și *Notar împotriva României* (soluționare amiabilă), nr. 42.860/98, § 49, 20 aprilie 2004).

248. Guvernul contestă realitatea prejudiciului material pretins de reclamant și consideră ca excesivă suma pe care acesta o solicită ca reparație a prejudiciului moral susținut. Referitor la acest lucru, acesta arată că în cauzele evocate de reclamant suma maximă acordată de Curte a fost de 40.000 EUR și este, așadar, mai mică decât cea solicitată în speță.

249. Curtea constată că prejudiciul material pretins nu este probat. Prin urmare, nu este cazul să acorde vreo despăgubire în acest sens.

250. În schimb, Curtea reamintește că a constatat încălcări ale Convenției în ceea ce privește art. 3, 5, 6, 8 și 13.

251. Pentru Curte, fără îndoială, pe lângă efectele psihice ale tratamentelor ce i-au fost aplicate, reclamantul trebuie să fi încercat puternice sentimente de umilință, neliniște, frustrare și nesiguranță, amplificate de lipsa de reacție a autorităților la doleanțele sale. La acest lucru se adaugă, pentru Curte, indiferența evidentă a autorităților în fața plângerilor reclamantului și starea sa psihică, căreia nu au știut să îi asigure o protecție adecvată.

252. De asemenea, Curtea reamintește că, atunci când constată că s-a pronunțat condamnarea unui reclamant în ciuda existenței unei eventuale abateri de la cerințele de echitate a procedurii, un nou proces sau o redeschidere a procedurii, la cererea părții interesate, reprezintă în principiu un mijloc adecvat de redresare a încălcării constatate (vezi, *mutatis mutandis*, *Somogyi împotriva Italiei*, nr. 67.972/01, § 86, CEDO 2004-IV; *Balşán împotriva Republicii Cehe*, nr. 1.993/02, § 40, 18 iulie 2006). În acest sens, Curtea reamintește că modificarea adusă Codului de procedură penală prin Legea nr. 281/2003, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 468 din 1 iulie 2003, îi conferă celui care a fost parte într-o procedură penală internă și care obține din partea Curții constatarea că

drepturile omului și libertățile fundamentale au fost încălcate de autoritățile publice în ceea ce îl privește posibilitatea de a solicita redeschiderea procedurii în fața Curții de Casație.

253. În aceste circumstanțe, statuând în echitate și fără a pierde din vedere că, în speță, nu este vorba de un incident izolat, ci de 4 episoade diferite și prelungite în timp, în privința cărora a ajuns la numeroase constatări de încălcare, Curtea îi alocă reclamantului suma de 30.000 EUR, cu titlu de daune morale.

#### **B. Cheltuieli de judecată**

254. Reclamantul solicită pentru cheltuielile de judecată efectuate în procedura în fața Curții o sumă totală de 12.034 EUR, pentru care trimite documente justificative.

255. În ceea ce îl privește, Guvernul consideră excesivă cererea formulată.

256. Curtea, conform jurisprudenței sale, trebuie să cerceteze dacă cheltuielile a căror rambursare se solicită au fost efectuate cu adevărat, dacă corespund unei necesități și dacă sunt rezonabile în ceea ce privește cuantumul lor (vezi, de exemplu, *Nilsen și Johnsen împotriva Norvegiei* [MC], nr. 23.118/93, § 62, CEDO 1999-VIII).

257. Având în vedere criteriile menționate mai sus, decontul detaliat al orelor de lucru ce i-a fost trimis, precum și numărul și complexitatea prolemelor pe care le-a ridicat cauza de față, Curtea acordă suma solicitată cu acest titlu, ce urmează să îi fie plătită direct doamnei avocat Macovei. Din această sumă trebuie dedusă suma de 660 EUR plătită de Consiliul Europei pe calea asistenței judiciare.

#### **C. Dobânzi moratorii**

258. Curtea consideră potrivit ca rata dobânzii moratorii să se bazeze pe rata dobânzii facilității de împrumut marginal a Băncii Centrale Europene, majorată cu 3 puncte procentuale.

### **PENTRU ACESTE MOTIVE,**

#### **În unanimitate,**

#### **CURTEA**

1. respinge excepțiile preliminare ale Guvernului (§§ 193 și 230);
2. hotărăște că a avut loc încălcarea art. 3 din Convenție din cauza circumstanțelor în care s-au desfășurat prinderile reclamantului din 28 ianuarie și 11 martie 1998, a condițiilor de detenție a reclamantului în sala de arest a Comisariatului de Poliție din Hunedoara în noaptea de 28 spre 29 ianuarie 1998, precum și a condițiilor arestării sale preventive în clădirile Comisariatului de Poliție din Deva în perioada 11 martie-4 iunie 1998, inclusiv, pentru această din urmă perioadă, din cauza neasumării unei supravegheri medicale adaptate stării psihice a reclamantului (§§ 121, 135, 153 și 176);
3. hotărăște că a avut loc încălcarea art. 3 din Convenție din cauza lipsei caracterului efectiv al anchetei conduse cu privire la circumstanțele ce au caracterizat prinderea reclamantului la data de 28 ianuarie 1998 și la detenția sa din ziua de 28 spre 29 ianuarie 1998, precum și din cauza lipsei unei anchete cu privire la circumstanțele prinderii reclamantului din data de 11 martie 1998 și ale detenției sale din perioada 11 martie 1998-4 iunie 1998 (§§ 128, 137, 155, 179);
4. hotărăște că a avut loc încălcarea art. 13 din Convenție coroborat cu art. 3 din cauza imposibilității reclamantului de a dispune de o cale de atac efectivă pentru a obține plata unei despăgubiri pentru relele tratamente pe care le-a suferit (§ 193);
5. hotărăște că a avut loc încălcarea art. 5 § 1 din Convenție (§ 201);
6. hotărăște că a avut loc încălcarea art. 5 § 3 din Convenție (§ 206);
7. hotărăște că nu este cazul să statueze asupra încălcării art. 5 § 4 din Convenție (§ 209);
8. hotărăște că a avut loc încălcarea art. 5 § 5 din Convenție (§ 214);
9. hotărăște că nu este cazul să statueze asupra încălcării art. 13 coroborat cu art. 5 din Convenție (§ 216);

10. hotărăște că a avut loc încălcarea art. 6 §§ 1, 2 și 3c din Convenție (§ 233);

11. hotărăște că a avut loc încălcarea art. 8 din Convenție (§ 238);

12. hotărăște că nu a avut loc încălcarea art. 34 din Convenție (§ 244);

13. hotărăște:

**a)** ca statul pârât să îi plătească reclamantului, în termen de 3 luni de la data rămânerii definitive a prezentei hotărâri conform art. 44 § 2 din Convenție, următoarele sume, care să fie convertite în moneda statului pârât la cursul de schimb valabil la data plății:

(i) 30.000 EUR (treizeci mii euro), plus orice sumă ce ar putea fi datorată ca impozit, drept daune morale;

11.374 EUR (unsprezece mii trei sute șaptezeci și patru euro), plus orice sumă ce ar putea

(ii) fi datorată ca impozit, pentru cheltuielile de judecată, care va fi plătită direct primei reprezentante a reclamantului, doamna avocat Macovei;

**b)** ca, începând de la expirarea termenului menționat mai sus și până la efectuarea plății, aceste sume să se majoreze cu o dobândă simplă având o rată egală cu cea a facilității de împrumut marginal a Băncii Centrale Europene valabilă în această perioadă, majorată cu 3 puncte procentuale;

14. respinge cererea de reparație echitabilă în rest.

Întocmită în limba franceză, ulterior fiind comunicată în scris la data de 16 decembrie 2008, în conformitate cu art. 77 §§ 2 și 3 din Regulament.

Josep Casadevall,

președinte

Santiago Quesada,

grețier

La această hotărâre este anexată, conform art. 45 § 2 din Convenție și 74 § 2 din Regulament, expunerea opiniei concordante a judecătorului Myjer. J.C.M. S.Q.

### **Opinia concordantă a judecătorului Myjer**

**(traducere)**

Am votat împreună cu colegii mei pentru toate constatările de încălcare a Convenției.

Doresc totuși să fac câteva remarci generale cu privire la motivele referitoare la încălcările art. 3 în speță.

În hotărâre, Curtea analizează cu grijă și în profunzime fiecare detaliu al pretențiilor formulate de reclamant. Versiunile asupra evenimentelor, așa cum au fost date de acesta și de Guvern, fiind uneori mult diferite, Curtea a încercat de fiecare dată să își dea seama cui trebuia să îi dea crezare. Însăși lungimea hotărârii arată faptul că, pentru a reuși acest lucru, Curtea a trebuit să îndeplinească o sarcină enormă, ce i-a luat foarte mult timp.

Sunt de acord cu faptul că există cauze în care acest mod de a proceda poate fi considerat ca necesar.

În speță, însă, aş fi preferat ca Curtea să fi tratat mult mai simplu susţinerile raportate la art. 3. Lăsând deoparte considerentele de eficienţă şi posibilitatea teoretică că este posibil ca aceasta să fi apreciat greşit o chestiune minoră, numeroasele mesaje importante pe care le trimite această hotărâre nu ar fi trebuit să fie disimulate în spatele întregului raţionament detaliat în jurul faptelor contestate. Cu alte cuvinte: în această cauză specială, imperfecţiunile ce au caracterizat în general în mod negativ actele autorităţilor sunt atât de clare, încât nu mai era nevoie să fie descrise detaliat. Ceea ce contează este mesajul care se transmite.

Or, acest mesaj se referă la obligaţiile pe care le au autorităţile de a lua şi mai multe măsuri de precauţie atunci când ştiu că au de-a face cu o persoană care prezintă tot felul de probleme de natură psihiatrică şi care poate reacţiona agresiv atunci când este supusă unor presiuni. Soluţia nu poate consta în recurgerea la simpla forţă fizică. Pe de altă parte, trebuie asigurate îngrijirile medicale adecvate odată ce partea interesată a fost prinsă (paragrafele 117-120 şi 147). Condiţiile în care intervine privarea de libertate trebuie să fie umane şi, atunci când se ştie dinainte că o persoană are probleme de natură psihiatrică, ele trebuie să fie adaptate la aceste probleme (paragrafele 166-175).

Mai mult, autorităţile aveau obligaţia pozitivă de a avea grijă ca toate actele care ar fi putut naşte suspiciuni să facă imediat obiectul unei analize adecvate.